

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra pastorální a spirituální teologie

Teologické nauky

Bc. Josef Přehnal

***Výchova salesiánského animátora
v prostředí církevní školy***

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Karel Skočovský, Ph.D. et Ph.D.

2024

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jsem přitom jen uvedené prameny a literaturu.

V Brně dne 12. dubna 2024

Bc. Josef Přehnal

Obsah

Obsah	3
Úvod	5
1. Teoretické základy systému výchovy animátora.....	8
1.1. Církevní školství.....	8
1.1.1. Milníky církevního školství v historii ve světě	8
1.1.2. Milníky církevního školství v historii na našem území	12
1.2. Salesiáni Dona Boska	14
1.2.1. Sv. Jan Bosko	14
1.2.2. Salesiáni u nás	16
1.3. Současná situace mladých lidí v České rep. s přihlédnutím k jejich religiozitě.....	17
1.4. Definice animátora	20
1.4.1. Definice salesiánského animátora	21
1.4.2. Program Doopravdy	21
1.4.3. Program Quo vadis	22
1.5. Zásady práce s animátory	24
1.5.1. Hodnoty animátorského hnutí ve školním klubu Kotva.....	26
2. Výchovný systém salesiánského animátora. 28	
2.1. Předvýběr animátora – cílová skupina animátorského hnutí.....	28
2.1.1. Každodenní kontakt v otevřeném klubu.....	28
2.1.2. Příležitostné akce.....	29
2.1.3. Akce pro třídy.....	29
2.1.4. Vícedenní akcí o podzimních a jarních prázdninách	30
2.1.5. Tábory o letních prázdninách	30
2.2. Jednotlivé fáze před založením nové animátorské skupiny.....	32
2.2.1. Motivace.....	33
2.2.2. Ustanovení animátorů skupiny.....	33
2.2.3. Projekt animátorské skupiny	34
2.3. První rok	35
2.3.1. Cíle prvního roku	35
2.3.2. Cíle formace adepta na animátora na první rok	35
2.3.3. Témata prvního roku	36
2.3.4. První metodické setkání	37
2.3.5. Druhé metodické setkání	37
2.3.6. Třetí metodické setkání	38
2.3.7. Čtvrté metodické setkání	38
2.3.8. Páté metodické setkání	39
2.4. Druhý rok.....	40
2.4.1. Cíle druhého roku.....	40
2.4.2. Cíle formace kandidáta na animátora na druhý rok	40
2.4.3. Témata druhé roku	41

2.4.4.	Šesté metodické setkání	41
2.4.5.	Sedmé metodické setkání	42
2.4.6.	Osmé metodické setkání.....	42
2.4.7.	Deváté metodické setkání.....	42
2.4.8.	Desáté metodické setkání	43
2.5.	Třetí rok	44
2.5.1.	Cíle třetího roku	44
2.5.2.	Cíle formace mladšího animátora	44
2.5.3.	Témata třetího roku	45
2.5.4.	Jedenácté metodické setkání	45
2.5.5.	Dvanácté metodické setkání.....	46
2.5.6.	Třinácté metodické setkání.....	46
2.5.7.	Čtrnácté metodické setkání	47
2.5.8.	Patnácté metodické setkání	47
2.6.	Čtvrtý rok.....	48
2.6.1.	Cíle čtvrtého roku.....	48
2.6.2.	Cíle formace animátora pro čtvrtý rok	48
2.6.3.	Témata čtvrtého roku	49
2.6.4.	Šestnácté metodické setkání.....	49
2.6.5.	Sedmnácté metodické setkání	49
2.6.6.	Osmnácté metodické setkání.....	50
2.6.7.	Devatenácté metodické setkání	50
2.6.8.	Dvacáté metodické setkání.....	51
Závěr		52
Zdroje		53
Knížní publikace		53
Odborná periodika.....		54
Internetové zdroje.....		54
Seznam příloh.....		55
Přílohy		56

Úvod

Během 34 let svobody, kdy církev může zakládat své instituce, otevřela a také stále rozšiřuje svou nabídku církevních škol všeho druhu – mateřské, základní, střední školy všeobecné a odborné, konzervatoře i vyšší odborné školy.¹ V poslední době se začínají někteří bývalí studenti přesouvat do vedoucích funkcí těchto škol a pátrají po smyslu církevní školy, co má být přidanou hodnotou. Jak udržet kvalitu vzdělání, případně ji posunout k moderním potřebám dětí, a přitom vychovat člověka, který bude eticky nejen informovaný, ale bude mít tyto hodnoty i zvnitřněné. Jak pomoci rodičům evangelizovat děti či vhodně preevangelizovat studenty z nábožensky méně podnětných rodin. Jak pomoci mladým zapojit se do života církve. Jak vytvořit ve studentech zájem o druhé v době, která rapidně napomáhá sobeckému individualismu a pěstovanému nezájmu.

Jako v každé době je před pedagogy výzva: pomoci zachovat a studentům předat důležité lidské hodnoty a zároveň připravit studenty na životní realitu třeba v roce 2050. Jednou z cest, jak na danou situaci reagovat,² je zapojit studenty do pedagogického procesu postupným předáváním kompetencí, spoluúčastí a spoluodpovědnosti nejen za jejich osobní vzdělání, ale i za vzdělání jejich spolužáků. Těmto mladým lidem, kteří jsou ochotni investovat svůj čas, energii i své schopnosti pro druhé, se v salesiánském prostředí říká animátor.

Ve všech řádech či kongregacích, které aktivně působí ve školství, jsou nastaveny nějaké standardy přístupu ke studentům vycházející většinou z charismatu zakladatele či skupiny zakladatelů. Svatý Jan Bosko, který vycházel z neutěšené situace velkého města poloviny 19. století, vymezil školu jako jedno ze čtyř základních prostředí, která jsou pro mladého člověka nejvíce rozvíjející, a proto se zde má cítit přijatý. K tomu je třeba, aby se sám co nejvíce aktivně zapojoval do procesu učení. Salesiáni všude po světě zřizují a věnují se pastorační škol různého typu, u nás nebyl při obnovování činnosti kongregace po roce 1989 kladen důraz na formální výchovu a vzdělávání, ale spíše na volnočasový prostor a sociální rozměr realizovaný především v nízkoprahových zařízeních.

Animátorství s sebou nese velkou míru spoluodpovědnosti za dílo, ve kterém animátor působí. Je to osoba, na kterou dospělí poukazují mladším studentům. Animátor je většinou vzorem pro děti, které se snaží vychovávat a které v něm mohou vidět sebe v poměrně nedaleké budoucnosti. Je zpravidla oceňovaný studenty i pedagogy školy, mladší studenti

¹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD „Školy a školská zařízení – školní rok 2021/2022,“ <https://www.czso.cz/csu/czso/analyticka-cast-230042-22> [zveřejněno 31.8.2022, cit. 8.4.2024].

² Možná je to ta nejpřirozenější, minimálně pro gymnázia a základní školy.

vnímají jeho výhody, dospělí zase jeho nadšení a ochotu dělat něco dobrého pro druhé. To je však jen projev toho, kým daný člověk je, jak na sobě pracuje po stránce profesní, studijní i hodnotové, jak naslouchá dospělým, kteří se ho snaží vést, jak naslouchá dětem, kteří v něm mají svou oporu a kteří mu důvěřují. To vše vyžaduje integrální rozvoj osobnosti, což je jedním z pilířů práce s animátory.

Motivací, proč se stát animátorem, je hodně, od nadšení pro pedagogickou práci, přes partu, ochotu předat, co jsem sám zažil na akcích, nebo být nablízku mému oblíbenému zázemí až po „nemusím chodit na rozcvičky.“ Mnohem důležitější je však udržet zájem během procesu výchovy animátora i po jeho plném zapojení do programu, neboť se vyskytuje celá řada jiných, věku adekvátních radostí i povinností, které se studentům postupně v průběhu jejich dospívání nabízí. Právě vzbuzování nové motivace a uvědomění si té původní je dalším pilířem výchovy mladého člověka ke službě animátora.

Svoji bakalářskou práci chci rozdělit do dvou částí, teoretického základu a samotného systému výchovy salesiánského animátora v prostředí církevní školy podle modelu, který je realizován na Cyrilometodějském gymnáziu a střední odborné škole pedagogické Brno. První kapitola teoretického základu se bude týkat tématu církevního školství, proto chci nastínit celosvětovou situaci církve z tohoto hlediska, dále se zaměřím na situaci českou s důrazem na dvacáté století, především na vývoj po roce 1989, tedy od doby, kdy je církvím státem povoleno zřizovat školy a školská zařízení.

Druhá velká kapitola se bude věnovat salesiánům, nejdříve historii s důrazem na osobu zakladatele Jana Boska s jeho dobovým kontextem, který vyústil v jeho pedagogický systém. Poté přijde na řadu vývoj české salesiánské provincie s přihlédnutím ke školství.

Třetí kapitola popisuje současnou situaci mladých se zaměřením na religiozní část (sebe)výchovy, na fenomény, které určují jejich vývoj při výběru investice času a nasazení sil v jejich volném čase.

Čtvrtý celek tvoří definice animátora volného času podle standardů různých organizací, z nichž budu detailněji pracovat s pojmem *salesiánský animátor*. Dále tato kapitola přináší podněty, co může mladý student dělat navíc ve svém školním prostředí, či spíše jak může participovat v moderním pluralitním systému vzdělávání, a představen je i projekt Quo vadis a detailněji zpracován program Doopravdy, který je realizován na Cyrilometodějském gymnáziu v Prostějově a na Cyrilometodějském gymnáziu a střední odborné škole pedagogické Brno, v němž tento program zaštiťuje školní klub Kotva, v němž animátoři tvoří jeho pevnou část.

V posledním oddílu teoretického základu se nachází metody, kritéria a faktory práce s animátory. K integrální výchově, respektive ke komplexní edukaci patří interiorizace hodnot, proto je zde uveden soubor hodnot, které jsou důležité pro osobu animátora a jeho práci s dětmi i pro jeho výchovu.

V druhé části se nachází vlastní jádro práce, tedy navrhovaný systém výchovy salesiánského animátora v prostředí církevní školy, jeho důvody a specifika.

Cílem této práce je sepsat první metodickou příručku pro práci animátorů v prostředí školy, aby mohlo více škol systematictěji pracovat s mladými zapálenými lidmi, tedy pozitivně motivovanými studenty, na kultivaci jejich školního prostředí.

Chci poděkovat vedoucímu této práce Karlu Skočovskému, Ph.D. et Ph.D., za obětavost, za podnětné připomínky, které prezentoval velice laskavě, a za trpělivost.

1. Teoretické základy systému výchovy animátora

Poznatky, které vedou až k jádru celé práce, jsou sice někdy širší, než kérygma samo, bez kontextu by ovšem podstata nevyunikla v celé šíři svých možností. Není v možnostech této práce zahrnout veškeré příspěvky práva,³ sociologie, psychologie, pedagogiky⁴, pastorální teologie, rekreologie, historie a dalších věd, které mají k danému tématu co říct. Za pomoci vybraných kapitol a segmentů jednotlivých oborů je zde předkládaná syntéza opřená o každodenní praxi autora, který v prostředí církevní školy působí 7 let a který sám prošel výchovou na animátora a poté několik let působil v církevním salesiánském volnočasovém středisku.

1.1. Církevní školství

Školství, respektive učitelství, patří do tradice církve téměř od jejího vzniku, neboť již Ježíš ve svých řečech vyučoval ty, kteří za ním chodili. Dále po Jeho nanebevstoupení apoštolové putovali, a kromě hlásání evangelia, učili⁵ druhé výkladem Písma. Hned po vzniku stálých křesťanských obcí se v rámci dané jednotky vytvořily stálé role, z nichž jedna byla právě funkce učitele.⁶ Nebyl to nový úřad, ale vycházel z židovského rabinátu,⁷ jehož úkolem bylo předávání a výklad tradice.⁸

1.1.1. Milníky církevního školství v historii ve světě

Ve starověku byl pluralitní či lépe navazující systém vzdělávání, např. athénský, spartánský, římský, židovský, také existovaly různé typy škol dle zaměření jako vojenské, agrární, řečnické či právnícké školy.

Po zániku Říma a jeho západní říše se rozpadlo tradiční školství a určitá část⁹ vzdělanosti zůstala jen na území Východořímské říše, což mimo jiné dokazuje, že všechny velké ekumenické koncily uznávané katolickou i ortodoxní církví se uskutečnily na území

³ Mezinárodního či jednotlivých zemí včetně naší.

⁴ Včetně dílčích věd didaktiky, sociální pedagogiky apod.

⁵ Sk 8,26 – 40.

⁶ Např. 1 Kor 12,27 nebo Ef 4,11.

⁷ Vždyť i Ježíše oslovovali Rabbi – např. Mt 23, 8 – 10.

⁸ Srov. Mireia RYŠKOVÁ, *Doba Ježíše Nazaretského*, Praha: Karolinum, 2019, s. 407.

⁹ Např. bez Akademie v Athénách.

Východu. Zprvu se církevní školství organizovalo při velkých nadregionálních centrech, ze kterých se časem staly patriarcháty. Původně šlo o jakési filozoficko-teologické kurzy, které vypisovali významní filozofové a katecheté a kteří kolem sebe shromáždili množství posluchačů, z nichž se často stali další pokračovatelé myšlenek svého mistra, jako v případě Klementa Alexandrijského.¹⁰

Během usazování se národů, které přišly v rámci tzv. stěhování národů v období od 4. - do 10. století do evropského geopolitického prostoru Říma i za Limes Romanus, postupně pronikala pozdně antická vzdělanost, reprezentovaná už převážně - hlavně ve městech - církevními nositeli.¹¹ Byli to oni, kdo často bránili město nebo diecézi proti protivníkům, které mnohdy odradili od útoku, některé dokonce pokřtili a pokračovali v jejich, z pohledu tehdejšího románského obyvatelstva jižní a západní Evropy, „kultivaci,“ tedy tak, že vzdělávali děti pocházející z nobility příchozích kmenů. Právě v tomto prvku vnímám základ pro další rozvoj církevního školství, respektive církve jako přirozeného zřizovatele i provozovatele školy. Vzhledem k velkým odlišnostem kultur různých germánských, slovanských či maďarských kmenů, například v představě rodiny, vzdělání, náboženství, také v důsledku poměru sil na bojišti i dalších vyvstalých podmínek, docházelo postupně k úpadku vzdělanosti. Jako východisko této situace postupně vykrystalizovala dvojí linie církevního školství:

- a) farní, kapitulní a katedrální, posléze diecézní,
- b) řeholní.

Řády vnesly velký impuls do církevního školství v průběhu dějin, což je reflektováno níže.

V průběhu středověku postupně vyklíčila potřeba úředníků jak církevních, tak i státních.¹² Pozvolný tlak na formulování nepsaných zákonů, otázka upevnění moci, boj o investuru a další dějinné procesy pomalu přecházely z kolbišť a bitevních polí na války slov a dokumentů, což mělo pozitivní vliv na vzdělanost stejně jako zvyšování životní úrovně a růst populace. Potřeba stálých institucí, které budou pracovat vědecky, kde se budou myšlenky třídit a disputovat, dala vzniknout univerzitám. Dalším přínosem univerzit byla preciznější verbalizace a systematizace pravd církve. Její existence dodnes zaručuje prestiž státu, který tehdy reprezentoval královský rod.

¹⁰ Srov. Drahomír SUCHÁNEK a Václav DRŠKA. *Církevní dějiny*, Praha: Grada, 2013. s. 76.

¹¹ Např. sv. Remigius z Remeše, srov. SUCHÁNEK, *Církevní dějiny*, s. 97.

¹² Což se často prolínalo.

Právě středověk byl bohatý i na vznik řeholí, které si už za jasný cíl kladly zvýšit schopnost obyvatelstva nejen v rovině zajištění základních potřeb, jako tomu bylo v případě benediktinů, premonstrátů, cisterciáků apod., kdy se kláštery staly střediskem regionálního hospodářství, ale na upevnění křesťanské víry a morálky, tedy náboženského života, což s sebou opět přinášelo větší potřebu vzdělání, tentokrát spíše filozoficko-teoreticko-teologického zaměření. Tuto změnu vnesly hlavně žebravé řády, především dominikáni a františkáni.

Ve víru změn, které se pojí s objevením Nového světa, ukončením reconquisty, vzestupem lidského poznání, úrovně vědy i životních možností, proniknutím humanismu do filosofického popředí, ale také různými pokusy o reformu církve, papežským schizmatem či neharmonickou praxí církevních úřadů, rozbouřily výzvy z Wittenbergu celou západní křesťanskou společnost natolik, že došlo k jejímu rozdělení. K tomu nelze opomenout důležitost mentálního nastavení společnosti, která vycházela z optimismu humanistických ideálů nejen ve vědě, ale i ze vzestupu národní příslušnosti stejně jako upravení hierarchické stratifikace obyvatelstva zvláště rozmachem měst. Proto není divu, že vyvstala potřeba školství, které by, ostatně stejně jako dnes, pomohlo se čtyřmi základními potřebami:

- a) S rozhledem proti manipulaci,
- b) pro lepší orientaci v neustálých střetech katolíků a protestantů i nastupujících deistů či později jansenistů a dalších, a to jak na starém kontinentě, tak i při misiích po celém světě,
- c) pokrok ve vědě, který nejen tehdy znamenal i ohromnou výhodu na bojišti či ve spokojenosti obyvatel,
- d) pro prosazení myšlenek či konfese panovníka na daném území dle pravidla augšpurského míru *cuius regio eius religio*.¹³ Proto už je naprosto běžná praxe, že i u reformovaných církví dochází ke vzniku farních škol.

Reakcí církve na tento vývoj představuje přelomový tridentský koncil, jehož plodem vzhledem k církevnímu školství je zcela určitě založení jezuitského řádu či ustanovení seminářů. Jezuité měli nesporně velký misijní potenciál, kterého dokázali využít nejen v Americe, ale i v Asii, či na starém kontinentu například v rámci rekatolizace. V tomto období také vznikají řády či později kongregace, které už jsou zaměřeny přímo na školství v různých podobách, tedy ať už na intencionální vyučování, volnočasové ústavy všech věkových stupňů nebo čistě jen na výchovu. Původně se v ústavech vzdělávali chlapci a dívky

¹³ Koho země, toho náboženství – v praxi však konfese, vyznání.

odděleně, dnes je to spíše raritou. Mezi tyto řády a kongregace patří piaristé,¹⁴ kteří se specializují na základní a střední školy a jejichž zakladatel sv. Josef Kalasánský je od roku 1948 patronem všech základních škol.¹⁵ Další společností, kterou založila sv. Angela Merici v roce 1544, jsou voršilky,¹⁶ které otvírají mateřské i základní školy. Také nejstarší ženská kongregace anglické panny¹⁷ byla svou duchovní matkou Mary Wardovou zacílena kromě jiných posláních i na výchovu dívek. Sv. Alfons z Ligouri inicioval vznik redemptoristů,¹⁸ kteří se z původně farní orientace začali věnovat i školství, a to především v severní Americe, kde je teprve druhý svatý tohoto kontinentu, český rodák Jan Nepomuk Neumann, považován za zakladatele amerického školství.¹⁹ Při neúplném výčtu²⁰ nelze opomenout školské sestry,²¹ pallotiny,²² nebo české petriny²³ či Kongregaci sester Nejsvětější Svátosti. Ve 20. století vznikla na našem území ještě Kongregace sester sv. Cyrila a Metoděje, která kromě jiného zřizuje dvě školy v Brně, z nichž hlavně gymnázium je v dalších kapitolách více probírané.

To, jak na sebe vzájemně a prospěšně působí poslední dvě století rozvíjející se věda, výzkum a teologie, se ukazuje při hledání odpovědí moderního člověka na jeho problémy, starosti nebo cíle v oblasti nejen duchovního života, to vše jazykem, kterému je rozumět a do situací, které nynější člověk chápe. Také reciproční interakce teologie ukazuje, že lidstvo bez víry, naděje a lásky není schopno koexistovat, že industrializace lidských vztahů lepší svět ani budoucnost nepřinese, že vynechání spirituality z našich životů blahobytu nepřidá. Toto je základní konstituční prvek církevní školy, jak je možno nalézt i v důležitém koncilním dokumentu *Gravissimus educationis: Jejím (školy) vlastním úkolem však je vytvářet prostředí školního společenství oživené evangelijním duchem svobody a lásky a pomáhat mladým lidem, aby rozvíjeli vlastní osobnost a zároveň rostli jako noví lidé, kterými se stali po křtu. A konečně zaměřuje všechno lidské vzdělání k poselství spásy tak, aby poznání, které žáci postupně získávají o světě, o životě a o člověku, bylo osvíceno vírou.*²⁴ V zemích, jako je ta naše, které mají totalitní zkušenost komunismu, nacismu či jiných ideologií, které kladou do svého středu hodnoty, jako jsou peníze, moc, sláva, kolektiv, rasová či sociální nadřazenost

¹⁴ Řád chudobných řeholníků Matky Boží zbožných škol.

¹⁵ Viz ŘÁD PIARISTŮ, „Sv. Josef Kalasánský,“ <https://www.piaristestraznice.cz/cz/rad-piaristu?1673453503%27> [cit. 8.4.2024].

¹⁶ Římská unie řádu svatých Voršilků.

¹⁷ Institut blahoslavené Panny Marie.

¹⁸ Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele.

¹⁹ Viz NEUMANEUM, „Jan Nepomuk Neumann,“ <http://neumaneum.cz/jan-nepomuk-neumann> [cit. 8.4.2024].

²⁰ Např. salesiáni jsou rozvíjeni vzhledem k důležitosti k tématu samostatně v druhé kapitole.

²¹ Kongregace Školských sester de Notre Dame.

²² Společnost katolického apoštolátu.

²³ Kongregace bratří Nejsvětější Svátosti.

²⁴ DRUHÝ Vatikánský koncil, *Gravissimum educationis*, čl. 8.

nebo kulturnější vyspělost, je tato přidaná hodnota církevní školy důležitou součástí kultivace národa.

1.1.2. Milníky církevního školství v historii na našem území

Po definitivním usazení se Slovanů v prostoru dnešní České republiky v 8. století nastal kmenový zápas o přežití. Jako politicky strategický manévr se zástupci nově vzniklého uskupení, které později dostalo název Velkomoravská říše, rozhodli přijmout víru okolních národů a tím si i upevnit mezinárodní pozici a souhlas. Po určitých složitých jednáních i celocírkevní situace,²⁵ přišli na naše území misionáři z Byzantské říše, sv. Cyril a Metoděj. Byli jsme to právě my, západní Slované, kdo jsme díky nim měli jako první své písmo, sepsané zákony i položen základ systematickému vzdělávání ve svém jazyce. Je tedy určitým znakem společnosti na našem území, že vždy, když docházelo ke změně politického systému či vyznání, mezi prvními oběťmi byly církve a školy.

Ve středověku i v novověku byly naše dějiny provázané s celoevropskými, proto předchozí kapitola platí i pro české země. Nesmí se však zapomínat na celosvětový význam Jednoty bratrské na vývoj školství, především na jejího slavného biskupa Jana Amose Komenského.

Od dob tereziánských a josefínských školských a církevních reforem v druhé polovině 18. století se postupně zvětšoval podíl státu ve školství právě na úkor církve. Po vydání tolerančního patentu se zvýšil počet nekatolických škol, na druhou stranu se negativně projevil zákaz jezuitského řádu, který byl do té doby ve školství v popředí. V této době, tedy v době silícího národního obrození, velké množství duchovních pozitivně ovlivňuje vývoj českého jazyka, literatury i kultury.²⁶

Od druhé poloviny 19. století, kdy několika rozhodnutími se nejdříve ustanovil dohled církve nad školstvím, aby o pár let později zákonem z roku 1868 byl převeden dohled na školské rady. S počínající profesionalizací a laicizací učitelů, kteří nebyli duchovní či vysloužilí vojáci, a narůstajícími vlasteneckými spolky, které v těsném spojení Vídně a Říma vnímaly úpadek pokroku, vzrůstala i ateizace pedagogů a jejich odklon do církví.²⁷

²⁵ Tzv. Fotiovo schizma – rozdělení východní a západní církve.

²⁶ Např. Josef Dobrovský, Karel Alois Vinařický, Vincenc Zahradník a další.

²⁷ Srov. Markéta PÁLENÍKOVÁ, „František Morkes: Historie církevního školství,“ https://is.muni.cz/el/1456/podzim2006/PVEKSK/um/CIRKEVNI_SKOLSTVI.doc [zveřejněno 21.11.2006, cit. 8.4.2024].

V době první republiky bylo postavení církevního školství neukotvené, zvláště do úpravy z roku 1928, kdy se právně upravily vztahy mezi Svatým stolcem a Československou republikou.

O tom, jak zničily obě totality kontinuitu, jak zpřetrhaly tradici a deformovaly mentalitu našeho národa, už bylo sepsáno dost publikací.²⁸

Od sametové revoluce v české církvi vzniklo velké množství zařízení, sociálního či zdravotnického zaměření – tedy ta, které jsou spojeny s typickou činností církve od jejího počátku. Od 90. let církev otevírá i řadu firem a podniků, které přináší církvi nejen výdělek, ale i možnost stát se dobrým zaměstnavatelem, který si váží svých zaměstnanců a poskytuje jim, kromě možnosti výdělku, i přidanou hodnotu v podobě přátelského prostředí a pocitu smysluplné práce.

Totéž se děje na poli školství, kde nejen katolická církev otevřela od 90. let více jak 150 škol všech úrovní, přesto tvoří pouze podíl 1,39 procenta.²⁹ Velký dluh České biskupské konference vůči církevnímu školství je, na rozdíl od konference slovenských biskupů a dalších, že 34 let po sametové revoluci stále není jasně definován profil učitele na církevní škole, což dodnes vede ke sporům a nedorozuměním jak mezi kantory, tak i mezi kantory a rodiči.

²⁸ Např. Stanislav BALÍK a Jiří HANUŠ, *Katolická církev v Československu 1945-1989*, Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007.

²⁹ Viz Příloha č. 1.

1.2. Salesiáni Dona Boska

Společnost sv. Františka Saleského, tedy salesiáni Dona Boska, jsou celosvětovou mužskou apoštolátní kongregací, která vznikla v 19. století v Turíně. Zaměřuje se na problémovou, chudou a potřebnou mládež. Má výrazně misijní zápal, což dokazují i tato čísla: v roce 2020 měla kongregace 14 475 zasvěcených osob v 1865 domech. V České republice bylo k tomuto roku 113 salesiánů v 16 domech.³⁰ Heslem této kongregace je *Da mihi animas, cetera tolle*.³¹ Součástí salesiánské rodiny je Kongregace sester Panny Marie Pomocnice křesťanů, FMA, salesiáni spolupracovníci, ASC, volontarie Dona Boska, VDB, nebo Nazaréni, FCMN.³²

1.2.1. Sv. Jan Bosko

Reakce na pozdní osvícenství, Velkou francouzskou revoluci i myšlenky z nich vyvěrající, ale nesledující individuální dobro, to je doba, do které se narodil světec, zakladatel salesiánů Giovanni Melchiorre Bosco, česky Jan Bosko. Malý Jeník měl v devíti letech známý sen, kde mu tajemný hlas řekl: „Tyto své přátele nezískáš bitím, ale vlídností a láskou!“³³ Na konci tohoto snu dostává jako Pomocnici vlídnou paní, která ho doprovází po celý život. Tímto byl položen počátek vývoje prostého a nadaného chlapce, který nakonec celý život zasvětil klukům z turínských ulic a pomohl přenést své charisma do celého světa prostřednictvím řádu, který založil: Společnost svatého Františka Saleského, zkráceně salesiáni.

Životní příběh Dona Boska je určující pro jeho výchovný systém. Byl chudý chlapec, který toužil stát se knězem, musel si proto vytrpět příkoří od nevlastního bratra, který ho nechápal, musel se v mladistvém věku naučit spoustě řemesel a dovedností – byl krejčí, číšník, uměl kouzlit, chodit po laně, pracoval jako stolař, také často doučoval lépe situované mladíky atd. – aby se uživil na studiích, které absolvoval s výrazně mladšími spolužáky. To vše se mu později hodilo, když zakládal dílny a školy.

³⁰ Srov. SALESIÁNSKÁ INFORMAČNÍ AGENTURA ANS, „Velká světová mapa salesiánů,“ <https://www.sdb.cz/novinky/velka-svetova-mapa-salesianu/> [zveřejněno 20. 8. 2020, citováno 8. 4. 2024]

³¹ „Dej mi duše, ostatní si nech,“ bylo původně nejčastější heslo sv. Jana Boska.

³² Viz SALESIÁNI DONA BOSKA, „Kdo jsme,“ <https://www.sdb.cz/kdo-jsme/> [cit. 8. 4. 2024].

³³ Srov. Teresio BOSCO. *Don Bosko*, Praha: Portál, 1991. s. 9.

Protože Turín a všechny velké tehdejší aglomerace zažívaly nebývalý stavební a výrobní boom, probíhalo velké stěhování chudých a často nevzdělaných chlapců z venkova za prací do měst. Nelidské podmínky, ve kterých tehdejší nejen mladí lidé pracovali, způsobovaly velkou kriminalitu, úmrtnost i rebelii. Tehdejší zaměstnavatelé neznali a nepraktikovali sociální ani zdravotní pojištění, pracovní dobu měli i pro mladistvé minimálně 12 hodin, pracovní smlouvy neexistovaly nebo jich neuměli dělníci využít, protože byli negramotní. K tomu všemu se přidal pochopitelný mravní úpadek.

V roce 1841, kdy se stal knězem, začínají i dějiny jeho oratoře, za jejíž počátek pokládal sám světec 8. prosinec, kdy pozval jednoho chudého hochu na modlitbu. Od té doby oratoř rostla, původně byla jen o nedělích, postupně se rozšířila na každý den. V oratoři, která ze začátku byla pouze chlapecká, se hrály hry, učil katechismus a součástí byla i svačina, což tehdy také nebylo vůbec samozřejmé.

Dne 12. dubna 1846 zakotvil don Bosko ve Valdocco, kde je dnes velké salesiánské centrum, a začal více rozvíjet své dílo.³⁴ Prvně postavil kapli, která se stala duchovním centrem díla. Dále založil školu, aby se mohli vzdělávat mladší i starší žáci, kteří by se jinde styděli, a tak by žádné vzdělání nezískali. Mezi jeho další významný počin patří dílny, ve kterých byli jeho svěřenci za spravedlivých podmínek vyučeni, finančně ohodnoceni a přiměřeně osmihodinově zatíženi. Nepostradatelnou součástí jeho díla bylo hřiště, kde si kluci hráli a kde zažívali radost a pozitivní emoce ze hry. Později vznikla i ubytovna a internát jak pro učně, tak už i pro první salesiánské kleriky. Don Bosko tak postupně definoval 4 prostředí výchovy: patří mezi ně škola, domov, farnost, hřiště.

Učení a vyžadování mravního chování bylo v běžné škole tehdy často doprovázeno fyzickými tresty, emočním odstupem, nekritickým memorováním ze strany žáků. V přístupu k dětem a mladým lidem nezřídka chyběla rozumnost a vztah, což se u nich projevovalo i v dospělosti. Don Bosko za dobu svého působení zjistil, že mladým stačí, aby je měl někdo rád, a budoval s nimi reciproční vztah, aby je rozvíjel podle jejich možností a schopností a aby prohlubovali vztah s osobou živého Ježíše Krista, proto jsou pilíře jeho výchovného systému laskavost, rozumnost a křesťanství. Tento systém se nazývá preventivní, protože se snaží mladé tak zaměstnat, dát jim tolik přiměřené a motivační zátěže, že nemají čas ani touhu na rozvíjení sociálně patologických jevů.

³⁴ Srov. BOSCO. *Don Bosko*, s. 139.

Když v roce 1888 Don Bosko umírá, existuje již Společnost sv. Františka Saleského ve čtyřech zemích, Kongregace sester Panny Marie Pomocnice křesťanů, salesiáni spolupracovníci a další.

1.2.2. Salesiáni u nás

Když v roce 1927 doputovali první salesiáni do ústavu ve Fryštáku na Moravě, vkládali tehdejší biskupové do tohoto kroku velké naděje na povzbuzení zbožnosti obyvatelstva, zvláště mládeže. Součástí oratoří, které se postupně rozšiřovaly do dalších měst, jako Ostrava, Praha, Brno, Pardubice, byla divadla a kapely, které se staly i kulturními centry příslušné městské části.

Nedílnou součástí díla bylo i gymnázium, které bylo zřízeno ve Fryštáku³⁵ a ze kterého se velké množství absolventů hlásilo do kněžského semináře. Po dvou letech vynucené improvizace v době II. světové války, kdy byli studenti vystěhováni z Fryštáku, fungoval ústav ještě 5 let do roku 1950, kdy v rámci tzv. Akce K byly všechny mužské řády internovány, jejich majetky zabráný a řádům bylo znemožněno svobodně fungovat.

Po revoluci v roce 1989 se salesiáni plně zaměřili na obnovu oratoří, vytváření nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, taktéž působení na školách, byť zpočátku pouze ve výuce náboženství. Postupně se vyvinula spolupráce na pastorači ve školách v Ostravě, Zlíně, Prostějově, Českých Budějovicích, Praze a v Brně. Ve Fryštáku se dnes nachází Dům Ignáce Stuchlého, pojmenovaný po prvním českém salesiánovi, který nabízí vícedenní programy pro třídy. V několika salesiánských střediscích volného času nechybí nabídky pro školy ve formě krátkých přednášek či programů upravených pro třídu, které jsou tematicky zaměřeny jako prevence proti různým sociálně patologickým jevům.

³⁵ Srov. Petr ZELINKA, *Salesiáni Dona Boska: v Československu (1924-1939)*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2021, s. 281 – 283.

1.3. Současná situace mladých lidí v České republice s přihlédnutím k jejich religiozitě

V současné situaci dvacátých let 21. století, kterou odstartovala epidemie Covid – 19, se nachází vztah církve v České republice a mladých lidí před několika výzvami.

- Pandemie akcelerovala život ve virtuálním světě, některé celebrity a pseudocelebrity jsou nositeli hodnot, které jsou v přímém rozporu s pravdami evangelia, bohužel to bývají ti nejoblíbenější. Součástí animátorské práce je dnes i sledovat některé youtubery a influencery a poukazovat na jejich případnou nepravdivost či manipulaci. Také animátoři vyhledávají ty z youtuberů, kteří jsou způsobilí být vzory dětem a mladším animátorům.
- Online přenosy mší se staly pohodlným způsobem jak pro rodiče, tak pro děti, zúčastnit se mše. Tato účast je zdánlivá, neboť chybí přímé prožití eucharistie a společenství věřících. Navíc nevyžaduje téměř žádnou obět:
 - Investovat čas a dojít do kostela,
 - vidět i neoblíbené a subjektivně nepříjemné členy církve,
 - vydržet další možné rušivé elementy – pišticí děti, nepovedené hudební projevy, chlad či vydýchaný vzduch kostela a jiné.

Následek tohoto pohodlí je ploché prožívání vztahů i ve škole či v rodině, proto animátorská odpověď na tuto skutečnost je opravdovost a obět.

- Pestrost spiritualit, různé komunity, různé projevy zbožnosti, které jsou často generačně definované – májové pobožnosti, křížové cesty, procesí, chvály a chválové kapely, různé duchovní obnovy, to vše může být cesta společenství i cesta mezigeneračních neshod a nepochopení.
- Velký problém způsobuje ambivalentní vztah k volnému času – na jednu stranu tím, jak máme spoustu zautomatizovaných úkonů, je času více než kdy dříve, na druhou stranu jsou zvláště před mladými silné výzvy v podobě udržení si zdravého přístupu k sociálním sítím, tedy přiměřený čas strávený na sociálních sítích, ověřování si informací přímo u zdroje a nepomáhání tvořit fámy a fake news atd., proto je animátor veden k tomu, aby se více věnoval svému studiu, své přípravě na povolání, a k tomu pomáhal vést nějakou aktivitu, a tím část svého volného času naplnit smysluplně, což je jednoznačně preventivní cesta.

V knize salesiána Michaela Martínka *Ztracená generace?* se uvádí několik přístupů mladých k církvi

- mládež zaměřená konzumně, které je dle konstatování pastorační praxe většina,
- mladí se zájmem o duchovní otázky, kteří však mají různé překážky:
 - odpor proti institucím – Kristus ano, církve ne,
 - přesvědčení, že vše je třeba řešit demokraticky, lidsky, což neodpovídá duchovní realitě, kdy mladí se teprve učí poznávat zákonitosti transcendentna – tedy Boží vůli,
 - nedostatek autentické spirituality a teologického myšlení,
 - nedostatečná životní zkušenost,
 - převaha užitečnosti nad pravdivostí.³⁶

Dále tato publikace nabízí několik témat pro dialog mládeže s církví:

- hudba – zbožšťování hvězd a prožívání extáze či pseudobohoslužby na jejich koncertech,³⁷
- posvátnost vztahu – láska a životní partner jsou pro mladé důležitější hodnoty než rodina a děti,³⁸ rodiny i věřících lidí jsou častěji v kritické situaci i rozvedené,
- hledání smyslu života – jako každá mladá generace i ta dnešní se snaží objevit své místo v životě, v přemíře nabídek je to často složité,
- posmrtný život,
- konání dobra – s tím spjaté subjektivní pojetí morálky,
- a další.

V preevangelizaci ve školství, o kterou usilují i na Cyrilometodějském gymnáziu, se snaží postupovat s těmito výchozími body, pravdami o životě mladých:

- Člověk je nevyhlášeně náboženský tvor,³⁹
- je potřeba mít pozitivní pohled na člověka, který je schopen tvořit dobro, i když si uvědomujeme jeho vrozený příklon ke hříchu,⁴⁰

³⁶ Srov. Michael MARTÍNEK. *Ztracená generace?: o duchovním dialogu mezi českou mládeží a katolickou církví*, Svítavy: Trinitas, 2006, s. 87- 89.

³⁷ Srov. tamtéž, s. 146 – 147.

³⁸ Srov. tamtéž, s. 150.

³⁹ Srov. David POVOLNÝ, „Orko Vácha: spojení víry a vědy je naprosto samozřejmé,“ <https://www.em.muni.cz/absolventi/4332-spojeni-viry-a-vedy-je-naprosto-prirozene> [zveřejněno 20. 4. 2014, cit. 8. 4. 2024].

⁴⁰ Srov. Řím 7, 14 – 25.

- nejdříve je třeba zdravě uspokojit přirozené touhy a potřeby,⁴¹ pak je možné otevírat témata nadpřirozená,
- mladý člověk touží po opravdovém zdravém vztahu s dospělým, je to pro něj přirozené, aby mohl vedle něj a v konfrontaci s ním růst,
- důležité je misionářské svědectví starších animátorů, kteří žijí opravdově, byť s chybami, ale ti mladší vidí, že mohou žít podle evangelia, a přitom být plnohodnotným teenagerem.

⁴¹ Viz Maslowova pyramida potřeb.

1.4. Definice animátora

Pojem animátor se vyvíjí v západoevropském prostředí od 60. let 20. století. Zprvu je to označení někoho charismatického, kdo pomáhá oživit nebo rozvíjet společenství.⁴² Od 70. let se rozvíjí profesionalizace animátora. Negativní stránka tohoto vývoje nastala s přesunem důrazu od skupiny a mezilidských vztahů na efektivitu služby, tedy na výkon.⁴³

V České republice se výraz animace začal objevovat po roce 1989 ve dvou hlavních směrech:

- V oblasti cestovního ruchu, jako možnost pro rodiče, aby se během společné rodinné dovolené někdo postaral o jejich děti.⁴⁴
- V katolickém prostředí jako vedení různých skupin mládeže ve smyslu probuzení nadšení.⁴⁵

Oba směry mají společné prostředky animace, podobné věkové zaměření i požadavky na dovednosti animátorů. Rozdílný je pohled na motivaci animátorů. V katolickém prostředí se zdůrazňuje misijní cíl a dobrovolnost, v cestovním ruchu finanční ohodnocení a osobní rozvoj.

Mezi katolické autory, kteří se snažili o definice animátora, patří salesián Michael Martínek, který považuje animace za výchovný proces mladého člověka na základě osobního vztahu s vychovatelem.⁴⁶ Druhý autor, Jan Balík,⁴⁷ napsal tuto verzi: Animátor je člověk, který do skupiny vdechuje život, buduje vztahy a je pedagogicky zručný.⁴⁸

Ve školách se s pojmem animátor nesetkáme,⁴⁹ působí zde dobrovolníci např. při pořádání dne otevřených dveří, ve školním parlamentu, při organizaci slavností školy nebo jako pomocníci na adaptačních pobytech pro nové třídy. Stejně v neziskovém sektoru či v dalších školských zařízeních převládá pojem dobrovolník nad pojmem animátor.

⁴² Srov. Michal KAPLÁNEK, *Animace: studijní text pro přípravu animátorů mládeže*, Praha: Portál, 2013, s. 43.

⁴³ Tamtéž, s. 44.

⁴⁴ Animátor volného času v cestovním ruchu podle firmy Animation point: *Hlavním úkolem animátora nebo animačního týmu je zpříjemnit a ozvláštňit pobyt hosta do takové míry, aby z něj odcházel plný nových zážitků, dojmů a zároveň dobře odpočinutý. Během dne animátor aktivně organizuje hostům jejich volný čas, kterého mají na dovolené více než dost. Využívá při tom širokou škálu animačních aktivit – sportovní, kulturní, dětské atd. Animátor je proto neustále v kontaktu s lidmi a je to jakýsi odborník na práci s nimi.* ANIMATION POINT, „Animátor volného času,“ <https://www.animationpoint.cz/animator-volneho-casu/> [cit. 8. 4. 2024].

⁴⁵ Srov. Richard MACKŮ, Michal KAPLÁNEK, a Anna DUDOVÁ, „Mnohotvarý fenomén animace,“ in *Pedagogická orientace* 3 (2011): 284 – 305.

⁴⁶ Srov. Michael MARTINEK, „Animace,“ *Naim*, 1 (1994): 11 – 14.

⁴⁷ Katolický kněz, který se více než 20 let věnoval pastoraci mládeže.

⁴⁸ Srov. Jan BALÍK, *Na cestě s mladými*, Praha: Paulínky, 2004, s. 305–325.

⁴⁹ Kromě škol s programem Doopravdy.

1.4.1. Definice salesiánského animátora

Z promluvy tehdejšího salesiánského provinciála k animátorům v roce 2006:⁵⁰
Základním požadavkem animátora je být křesťanem a svědčit o Kristově lásce. Dále je animátor:

- *mladý pro mladé*
- *radostný a veselý*
- *ten, který se nevzdává*
- *vychovatel*
- *ten, který svým životem stojí za tím, co říká*
- *zodpovědný*
- *naděšenec*
- *pokorný*
- *mladý člověk, který se modlí*
- *na cestě společně s ostatními*
- *ten, který umí naslouchat*

Tento popis je z kompetenčního profilu salesiánského animátora:⁵¹

Animátor je vychovatelem, který kráčí s mladými, který s nimi objevuje, který je nechá, aby mu mohli klást otázky, a je schopný nadšeně a pevně nabízet nové cíle osobního růstu. Mladí animátoři, identifikovaní se salesiánským stylem a charismatem, přijímají výchovnou nabídku oratoře – střediska mládeže a aktivně animují jeho realizaci.

V následujících kapitolách jsou představené programy na zkoumané cyrilometodějské škole, které umožňují studentům vyšších ročníků zapojit se do výchovné činnosti školy.

1.4.2. Program Doopravdy

Program Doopravdy je ucelený systém osobnostního rozvoje, který byl vyvinut na Cyrilometodějském gymnáziu v Prostějově. Na jeho vývoji se podíleli především Mgr. Jaroslav Fidrmuc, vedoucí projektu, školní spirituál P. Ing. Jaroslav Němec SDB, Mgr. Pavel Poler, Peter Markovič a Mgr. Zuzana Böhmová. Dnes se tento program realizuje i na

⁵⁰ Viz SALESIÁNSKÁ ASOCIACE DONA BOSKA, Z. S., „Kdo je to animátor,“ <https://archiv.mladez-sdb-cz.sadba.org/salesiansti-animatori/animatori-clanky/kdo-je-to-animator/> [cit. 8. 4. 2024].

⁵¹ Viz SALESIÁNSKÁ ASOCIACE DONA BOSKA, Z. S., „Kompetenční profil salesiánského animátora,“ https://www.skm.cz/wp-content/uploads/2018/03/Kompeten%C4%8Dn%C3%AD-profil-salesi%C3%A1nsk%C3%A9ho-anim%C3%A1tora_final.pdf [cit. 8. 4. 2024].

Cyrlometodějském gymnáziu a střední odborné škole pedagogické Brno, kde od roku 2016 působí zmíněný salesián Jaroslav Němec. Toto jsou tři pilíře programu:

- **Kurzy klíčových kompetencí:**

Cílem kurzu klíčových kompetencí je systematický rozvoj emoční, sociální a spirituální inteligence. Jednotlivé, na sebe navazující programy, umožní cílené a systematické poznávání sebe sama, rozpoznávání osobních silných i slabých stránek a objevení konkrétního místa ve společnosti.⁵²

- **Duchovní obnovy**

Cílem duchovních obnov pro třídy je rozvoj spirituální inteligence. Základními postoji v oblasti duchovního života člověka jsou víra, naděje a láska a záměrem obnov je naučit studenty orientovat se v těchto hodnotách.⁵³

- **Animátorský program**

je určen studentům vyšších ročníků, kde se učí spolupracovat, vytvářet a vést společenství, připravovat volnočasové programy pro ostatní. Svými postoji se stávají příkladem pro mladší spolužáky. Tento program je zakončen akreditovaným certifikátem.⁵⁴

1.4.3. Program *Quo vadis*

Další z programů pro zapálené studenty, kteří věnují svůj volný čas sobě i svému okolí, je program *Quo vadis*. Nežřídká se stává, že salesiánští animátoři CM díla jsou v programu zapojení.

Program Quo vadis je určen pro všechny motivované, cílevědomé studenty školy, kteří chtějí ve svém vzdělávání jít dál za hranice toho, co jim naše škola nabízí v běžných hodinách. Zapojení studenti se navíc kromě všech školních povinností věnují podrobněji nějakému odbornému tématu. Mohou absolvovat stáže na vědeckých pracovištích, navštěvovat vysokoškolské přednášky, individuálně spolupracovat na pravidelných schůzkách s mentorem. Program garantuje individuální přístup, tedy vytvoření efektivních vzdělávacích podmínek přesně na míru studentovi.

⁵² Více v příloze č. 2.

⁵³ Více v příloze č. 3.

⁵⁴ Viz Jaroslav NĚMEC, „Program Doopravdy,“ <https://www.cmgp.cz/doopravdy/> [cit. 8. 4. 2024].

Studenti jsou v programu Quo vadis vedeni k samostatnosti, zodpovědnosti za své vzdělávání, k tvorbě časového harmonogramu, k vytváření sebehodnocení. Samozřejmostí je reprezentativní vystupování a dobrý příklad pro ostatní studenty.⁵⁵

⁵⁵ Viz Veronika SVOBODOVÁ, „Program Quo vadis,“ <https://www.cmgp.cz/wp-content/uploads/2019-Quo-vadis-text-na-web-1.pdf> [zveřejněno 2. 9. 2019, cit. 8. 4. 2024].

1.5. Zásady práce s animátory

Ze školy by měl vycházet mladý člověk jako harmonická osobnost, nikoliv jako specialista. Albert Einstein

Základní principy práce s animátory se v zásadě neliší od principů, kterým se ve školním klubu Kotva pracuje i s dětmi na všech akcích, práce s animátorskou skupinou však nese i svá specifika.

- Integrovaný rozvoj osobnosti – práce s animátory je zaměřena tak, aby byly rozvíjeny všechny stránky jejich osobnosti
 - fyzická – animátoři jsou vedeni k pohybu, k cyklistice, k lyžování, k horskému trackingu atd., zároveň jsou rozvíjeni tak, aby na nich byl vidět pozitivní vztah k vlastnímu zdraví,
 - psychická – animátoři si jsou vědomi psychosomatického propojení, proto jako základ jsou rozvíjeni v time – managementu a v práci s vůlí, neboť to jsou klíčové prvky, které musí být zdravě zpracovány pro základní psychickou pohodu, dále je součástí metodických setkání i práce s psychickou nepohodou vlastní i svěřených dětí a prevence proti vzniku psychické krize,
 - spirituální – animátoři jsou úměrně vývoji vedeni k živému vztahu s Ježíšem Kristem rozhovory s duchovní tematikou, duchovním zamyšlením, poutěmi, modlitbou na akcích, v případě animátora hlavně její přípravou a podobně,
 - sociální – právě nastavení předchozí stránky je zorným pohledem animátora na druhé, zvláště na děti a spoluanimátory, tento přístup je prohlubován vedením skupiny jako týmu a některými metodickými setkáními.⁵⁶

To vše je rozvíjeno rovnoměrně a přiměřeně věku a kognitivním schopnostem.

- Konzistentní osobnost – animátoři jsou motivováni k tomu, aby ve všech sociálních skupinách a ve všech situacích zachovávali stejné hodnoty, je zřejmé, dokonce žádoucí, aby tyto hodnoty byly interpretovány způsobem adekvátním cílové skupině, aby tomu porozuměly. Je důležité, zvláště pro děti, které animátoři vychovávají, aby jejich chování nebylo ambivalentní, protože to, co nyní mladí potřebují, jsou pevné vzory. Navíc tím, že by se animátoři chovali dvojace, by dávali špatné svědectví o celém animátorském hnutí, což se projeví slabou motivací nových dětí do služby animátora.

⁵⁶ Viz druhá část práce.

- V čase, který je příhodný – Erik Erikson, známý německý psycholog, definoval 8 vývojových stádií.⁵⁷ Tuto teorii rozvedli autoři salesiánského slabikáře pro práci s dětmi i animátory.⁵⁸
- Všestranný rozvoj – 8 typů inteligence – Howard Gardner,⁵⁹ autor této teorie, která je vědeckým světem rozporupně přijímaná, má v sobě dvojí potenciál:
 - oslovit co nejvíce dětí s co nejvíce dary a nabídnout jim rozvíjet nejen svá charisma, ale stávat se komplexnějším člověkem,
 - sám uznávaný psycholog Gardner ještě přemýšlel nad rozšířením o devátou existenciální inteligenci, jak je možné z praxe církve dokázat, někdo je obdařen milostí a komunikuje s Bohem „snadněji“. Domnívám se však, že tato inteligence je obsažena i v ostatních inteligencích, protože když si ji člověk pozorně přečte,⁶⁰ zjistí, že se jedná o 9 způsobů vnímání Boha z věcí, situací a vztahů kolem nás.
- Práce se sociální skupinou – animátorský tým – k vedení, v tomto smyslu animování, skupiny patří i zákonitosti, které spadají do psychologie a sociologie, jako je např. skupinová dynamika Kurta Lewina,⁶¹ známá Belbinova teorie týmových rolí,⁶² nebo přirozené a atributované role podle profesora Nakonečného.⁶³
- Vztahy – k sobě, k druhým, zvláště k dětem a k starším animátorům, k Bohu a k práci. Profesionální školské prostředí a moderní stát se svou byrokratickou mentalitou působí negativně tím, že požadují především výkon a neumožňují přirozený vývoj ve vztazích, přitom celý náš život formují naše žité vztahy a nejvíce nás ovlivňují. Právě zdravé a upřímné přátelství je to, co dětem a mladým nejvíce chybí, malým důkazem toho jsou motivační dopisy do animátorského programu, kdy touha po kontinuitě vztahů s animátory, pedagogy, spolužáky, kteří se hlásí do nové party i s mladšími dětmi – tedy s celou komunitou – je nejčastěji uváděný důvod.
- Motivace – motivace z velké části závisí na schopnosti vnímání. Kognitivní kompetence je důležitá při hledání odpovědí na naše otázky o sobě, o druhých, o světě i o Bohu. K tomu je zase za potřebí neustálá zvědavost, umět se pro něco nadchnout

⁵⁷ Srov. Markéta HANÁKOVÁ a kol., *Animátorský slabikář: Vzdělávací texty pro salesiánské animátory*, Praha: Salesiánská asociace Dona Bosko, o. s., 2008, s. 174.

⁵⁸ Viz tamtéž s. 179 – 190.

⁵⁹ Howard GARDNER. *Dimenze myšlení*, Praha: Portál, 1999.

⁶⁰ Srov. Kristýna MEDALOVÁ, „Osm druhů inteligence dle Gardnera,“ <https://www.mentem.cz/blog/8-druhu-inteligence/> [zveřejněno 8.12.2017, cit. 8.4.2024].

⁶¹ Viz Milan NAKONEČNÝ. *Sociální psychologie*. Praha: Academia, 1999.

⁶² Viz Meredith BELBIN, *Týmové role v praxi*. Brno: Coneo, 2011.

⁶³ Viz Milan NAKONEČNÝ. *Psychologie osobnosti*. Praha: Academia, 1997.

nebo při nejmenším zajímat se o nějaké téma. Čím víc umíme pozorovat a správně své zkoumání vyhodnotit, tím lépe se dokážeme i radovat, což nám umožňuje upevnit motivaci a dané hodnoty a chování plněji zvnitřnit. Pokud umíme číst v mezilidském chování, komunikaci, ve svých emocích a náladách, v jednáních s těmi, kteří animují i kteří jsou animováni, v kráse stvoření i v kráse umění, pak naše jednání dává smysl, což vzbuzuje naději, které není nikdy dost. Naděje je pevnou oporou víry. Pro lidi, kteří nemají dar víry, je to víra v lidi, v dobro v nás, pro lidi, kteří Bohu věří, dává tato motivace spojená s uměním dobrého pozorování větší touhu po životě s Ním, což prohlubuje jejich celou osobnost, všechny dovednosti, starosti, radosti, prostě vše. Tím, že animátor prohlubuje svou duchovní stránku, ovlivňuje i ostatní složky své osobnosti.

1.5.1. Hodnoty animátorského hnutí ve školním klubu Kotva

Každá funkční organizace má svá pravidla, firemní kulturu, svůj etický kodex, který se snaží nejen formulovat, ale i praktikovat. Vzhledem k tomu, že Cyrilometodějské gymnázium a střední odborná škola pedagogická, jejíž je klub součástí, je církevní školské zařízení, vycházejí hodnoty animátorského hnutí z hodnot školy:

- vzájemná důvěra
- partnerský přístup
- týmová spolupráce
- slušnost
- píle a pracovitost
- laskavost, náročnost a důslednost
- otevřená komunikace a jednání fair play
- úcta k Bohu, k sobě, k druhým lidem⁶⁴

Vlastní hodnoty animátora jsou:

- je otevřen hodnotám evangelia (víra, naděje a láska) a respektuje je
- dává svůj čas k dispozici,
- má dobrou vůli,
- chce pracovat na svém všestranném rozvoji s akcentem na duchovní růst
- je mladý misionář pro děti a mladé lidi

⁶⁴ Viz Štěpán POLICER, „Poslání školy,“ <https://www.cmgp.cz/poslani-skoly/> [cit. 8. 4. 2024].

Tuto teoretickou část bakalářské práce končím modlitbou animátorů ve školním klubu Kotva:

Bože, náš Otče, díky Tobě se můžeme potkávat s přáteli, díky Tobě můžeme hledat a nalézat a růst ve víře, díky Tobě můžeme žít společenství a tak se stávat více podobnými Tobě tím, že budeme předávat lásku dál. Prosíme Tě, ať naše společenství animátorů je tím, čím chceš Ty a ať nás posune na cestě k Tobě, k dětem a mladým lidem. Ať každý z nás poznáváme Tebe, Lásku, Pannu Marii, Pomocnici křesťanů, sv. Jana Boska a sv. Cyrila a Metoděje. Vše, Bože, svěřujeme do Tvých rukou. Amen.

2. Výchovný systém salesiánského animátora na Cyrilometodějském gymnáziu a střední odborné škole pedagogické Brno.

V předchozích kapitolách se nachází myšlenkové zázemí výchovného systému, který připravuje mladé lidi na službu animátora na zmíněné škole. V dalších řádcích jsou obsaženy všechny způsoby a postupy, jakými se na škole skutečně pracuje při pozvání starších žáků ke spolupráci a jejich následné výchově k animátorské službě.

2.1. Předvýběr animátora – cílová skupina animátorského hnutí

Na této škole má program Doopravdy, jehož jedním pilířem je právě animátorské hnutí,⁶⁵ na starost školní klub Kotva, který je součástí školy a věnuje se žákům nižšího gymnázia, tj. od primy do kvarty.⁶⁶ Zařízení zřizuje Kongregace sester sv. Cyrila a Metoděje, stejně jako přilehlou Cyrilometodějskou církevní základní školu. Dohromady je na těchto školách více než 1000 žáků.

Výchova je dlouhodobý proces. Téměř každý viditelný výsledek je vyvrcholením předchozího vývoje, proto je důležité a žádoucí pro zachování kontinuity, aby na sebe jednotlivé fáze navazovaly.

Ve městě Brně je široká nabídka volnočasových aktivit renomovanými a velkými organizacemi, jako jsou SVČ Lužánky, SVČ Helceletka, Salesiánská střediska mládeže v Žabovřeskách a v Líšni, Lipka, Hnutí Brontosaurus, skauti, pionýři a další.

Z těchto důvodů je nutné žáky systematicky vychovávat od co možná nejranějšího věku, z pohledu školního klubu Kotva již od prvního stupně základní školy. Dosahuje se toho několika způsoby.

2.1.1. Každodenní kontakt v otevřeném klubu

Pedagogové tvoří atraktivní program nebo se zapojují do her dětí a navazují s nimi přirozené vztahy. O volných hodinách se starají o žáky gymnázia, odpoledne i o žáky sousední CMcZŠ od 4. třídy. Mezi typické aktivity patří tvoření ze dřeva, malování, hraní

⁶⁵ Viz kapitola 1.4.2.

⁶⁶ Do ukončení povinné školní docházky.

deskových her, filmová odpoledne, fotbal, vybíjená nebo stolní tenis a podobné hry. V neposlední řadě jsou s žáky vedeny rozhovory na různá témata, jako smysl života, smysl školy a učení, vztahy doma, mezi spolužáky, zamilovanost, víra a její prožívání.

Animátoři a pedagogové při hrách zjišťují, jaké životy žáci žijí, jaké mají rodinné zázemí, jak se orientují ve škole i v třídním kolektivu, co je baví, a přitom všem je zvou na akce, které jsou mimo obvyklou otevírací dobu, viz níže.

2.1.2. Příležitostné akce

V průběhu celého roku jsou dětem nabízeny akce, které mají tyto cíle:

- Nabídnout žákům možnost spát mimo domov,⁶⁷
- poznat lépe pedagogy, animátory i průběh akcí,
- oslovit ty, kteří z různých důvodů nemohou na prázdninové akce,
- sloužit jako dobrá reklama na vícedenní akce.

Příklady: den dětí, přespání v klubovně s duchovní tematikou v adventní a postní době, masopustní karneval, festival Vypluj apod.

2.1.3. Akce pro třídy

Pro třídy organizuje školní klub Kotva akce z programu Doopravdy pro nižší gymnázium.

- Jsou to kurzy klíčových kompetence – Adaptační pobyt a kurz efektivního učení pro primu, kurz komunikačních dovedností pro sekundu, kurz správného výběru kritérií pro dobrou orientaci v životě pro tercii a kurz vedení zdravých vztahů pro kvartu.
- A duchovní obnovy – pro primu a 5. a 6. třídu, které mají společné duchovní zamyšlení, se téma mění, pro sekundu přátelství, pro tercii je téma štěstí začíná uvnitř, a pro kvartu víra, naděje a láska.

V každém kurzu či obnově jsou minimálně 3 animátoři, kteří pomáhají připravovat program, který je daný, mění se jen některé konkrétní aktivity pro danou třídu podle toho, čím třída momentálně žije.

⁶⁷ Pro mnohé z nich je to poprvé v životě.

2.1.4. Vícedenní akcí o podzimních a jarních prázdninách

O podzimních prázdninách organizuje ŠK Kotva vícedenní akci, při které:

- se stmelují děti, které daný rok začaly více navštěvovat klub,
- účastníci letních prázdnin opětovně prožijí více dní s animátory a navazují na vytvořené vztahy,
- účastníci začínající animátorské skupiny mají první příležitost prokázat základní dovednosti animátora: vedení týmu, hraní her s mladšími v pauzách programu, dokázat večer uklidnit děti, aby spaly apod.

Animátoři připravují velkou týmovou hru, která rozvíjí téma akce, pracovně nazvanou „celotáborová“ hra.

Jarní prázdniny jsou určeny pro lyžaře a snowboardisty. Jezdí se na dvě chalupy, které se nachází nedaleko sebe. Účastníci jsou rozděleni podle věku a pro mladší je velkou motivací jezdit na chalupu, kam mohou starší. Tam nejčastěji jezdí účastníci začínající skupiny a jejich spolužáci, pro něž je tato akce jedna z posledních možností prožít společně strávený čas, zároveň jsou s nimi hrány hry, které jsou poté již metodicky rozebírány a evaluovány dle pedagogického cíle. Na obou místech probíhá kromě lyžování opět i „celotáborová“ hra, která slouží jako propojovací prvek programu.

2.1.5. Tábory o letních prázdninách

Tábory jsou nejdůležitější motivační prostor pro ty, kteří se chtějí přihlásit do animátorského programu. Jsou na sebe navázány tak, aby každým rokem posilovaly touhu stát se animátorem, aby byly přízpůsobeny růstu účastníků. Následující řádky ukazují modely, jak žáci mohou dorůst do přijímacího věku do animátorského hnutí:

- Cyklistické tábory:
 - 1. rok: Děti 5. – 6. třída, před táborem probíhá aktivní kampaň, která nebývá tak úspěšná jak následující roky,⁶⁸ prima víceletého gymnázia jede na první tábor⁶⁹ na chalupu do hor, tam se pořádají menší výpravy,⁷⁰ hraje se celotáborová hra na téma přátelství, bývá zde menší počet účastníků,⁷¹ což s sebou nese dobré možnosti pro stmelení jádra rodičí se party. Je vytvořen

⁶⁸ Faktorů je více, největším důvodem obav je malé praktikování cyklistiky v Brně a okolí.

⁶⁹ Který trvá týden.

⁷⁰ Do 30 km, při kterých se učí základním cyklistickým dovednostem.

⁷¹ Cca 12 – 15 dětí.

animátorský tým,⁷² který bude skupinu další 3 roky provázet. Počet animátorů umožňuje co nejindividuálnější práci, což je další významný faktor pro tvorbu dobrého kolektivu, zároveň mohou být zapojeni i ti, kteří animují poprvé.

- 2. rok: Děti 6. – 7. třída, prima a sekunda gymnázia, vyjíždí se od školy až na hory, denní etapy cca 50 km, týden se jede, druhý týden stráví žáci na chalupě, součástí programu jsou impulsy o základních lidských vlastnostech,⁷³ jádro party zůstává,⁷⁴ navyšuje se počet účastníků,⁷⁵ velká část žáků poté jezdí i na akce v průběhu školního roku.
- 3. rok: Děti 7. – 8. třída, sekunda a tercie gymnázia, jede se z Brna kolem hor,⁷⁶ denní etapy 70 km, týden se jede na kole, druhý týden se chodí po horách, součástí programu jsou cca půlhodinová zamyšlení na téma sebeobětování, služba druhým, kdo je to animátor, duchovní rozvoj apod., přibližně 90% účastníků z minulého roku zůstává, po tomto táboře nastává pozvání do nové animátorské skupiny, jejíž jádro je tvořeno především touto táborovou skupinou.

- pobytové tábory

Mají jiný styl práce než cyklistické, jezdí se od 2. třídy, základní cílová skupina je první stupeň ZŠ, tábor každý rok trvá týden, je strávený v podsadách, témata celotáborových her jsou různá, vždy se však akcentuje téma přátelství, radosti nebo přijetí. Většina dětí jezdí pravidelně, starší přechází na cyklistické tábory nebo zůstávají a ve věku přijetí do animátorského programu mají možnost se připojit. Již od 6. třídy mají možnost se zapojit do elementárních úkolů – vedení týmu, pomoc při uspávání apod.

- putovně-pobytové tábory

Další možností jsou tábory, při kterých se několik dní putuje, poté se stráví zbytek akce na chalupě, na které není elektřina, ideálně ani tekoucí voda. Oslovováni jsou žáci od ukončené 7. třídy, tedy od sekundy. Akce má za cíl pracovat s těmi, kteří ani kolo, ani klasický tábor nenavštěvují, ale jsou spíše přemýšliví, rádi chodí po horách a čtou např. fantasy literaturu. Do těchto táborů patří i děkovaná pouť na Velehrad.

Do animátorského programu je tedy zván:

- žák od 8. třídy a tercie,

⁷² Většinou 8 animátorů.

⁷³ Věrnost, radost, přátelství, odvaha, pokora a další.

⁷⁴ Přibližně 60% loňských účastníků.

⁷⁵ Asi 18 – 20 dětí.

⁷⁶ Nejčastěji Jeseníky či Beskydy.

- který jezdí na akce klubu - min. 2 pobytové mimoškolní akce,
- líbí se mu atmosféra prožívaných vztahů, denního rytmu a programu akce,
- dává svůj čas k dispozici,
- má dobrou vůli,
- je připraven spolupracovat s pedagogy a ostatními v animátorském programu,
- je otevřen hodnotám evangelia (víra, naděje a láska) a respektuje je.

2.2. Jednotlivé fáze před založením nové animátorské skupiny

Základem otevření nové animátorské skupiny je vytvořená parta z cyklistických táborů,⁷⁷ dále se k nim přidávají starší děti z pobytových či putovních akcí.

Zkušenost ukázala, že otvírání nové skupiny je vhodné jednou za 2 roky, neboť předešlá parta má čas a prostor na zformování, pedagogové, kteří jsou za ně odpovědní, mají klid na to, aby se jednotlivým zájemcům mohli věnovat individuálně, do skupiny se pak hlásí nejčastěji osmáci, terciáni a devátáci, kvartáni, kteří v průběhu výcviku pomáhají ukazovat těm mladším cestu dobrého vztahu s dospělými či dříve přijímají odpovědnost, což těm mladším pomáhá k rychlejšímu růstu.

V září prvního školního roku je vytvořena přihláška s informacemi, kdo je to animátor, co se od něj očekává, jaké jsou jeho nejbližší povinnosti, soupis metodických setkání a jejich témat.

Studenti jsou oslovováni osobně na akcích klubu nebo se přijdou nabídnout ke službě animátora, neprobíhá žádná mediální kampaň, tím se zajišťuje:

- návaznost na výchovný styl animátorů a pedagogů,
- pokračování vytvořeného vztahu s pedagogy, s animátory i se spoluúčastníky tábora,
- zároveň se předchází nedorozuměním, neboť různé organizace si pod pojmem animátor představují jiné kompetence.⁷⁸

Každý, kdo se hlásí, má prožitou zkušenost s dospělým animátorem, přesto neví, co vše je zatím práce a času,⁷⁹ proto je nezbytné, aby ten, kdo se hlásí do animátorského hnutí, napsal motivační dopis, který obsahuje jeho odpovědi na tyto otázky:

- Proč chci být animátor/animátorka?
- Co mohu nabídnout? V čem jsem dobrý/dobrá nebo se chci rozvíjet?

⁷⁷ Zhruba 80 – 90 % účastníků daného typu tábora.

⁷⁸ Viz kapitola 1.4.1.

⁷⁹ Mezi ty méně vnímané aktivity patří příprava, ať už metodická (školení) nebo na celou akci či přímo na aktivitu, reflexe a úklid aktivity i tábora a podobně.

2.2.1. Motivace

Motivace je základním pilířem práce s animátory. Mladým lidem se neustále mění situace, což bývá protichůdné k potřebě dlouhodobé práce s animátory. Nabízím následující rozdělení, které vychází z odevzdaných motivačních dopisů:

- Autentická⁸⁰ – touha pracovat s dětmi, předat jim něco, co se sami naučili, touha rozvíjet vztahy s ostatními animátory, touha někam patřit, touha odpovědět na pozvání staršího kamaráda či pedagoga, touha pomoci
- Neautentická – mít na akci moc, jezdit na akce klubu i po skončení povinné školní docházky, být někým, kdo je vidět a který něco znamená, nemuset dělat nepříjemné části programu⁸¹ atd.

Mezi další motivace ke službě animátora patří: krátkodobá x dlouhodobá, původní x zpracovaná zkušenostmi, vnější x vnitřní, apod.

Citlivost reakce na změny motivace je důležitou dovedností koordinátora animátorů a také jednou z nejnáročnějších a nejčastějších činností.

2.2.2. Ustanovení animátorů skupiny

Prvním krokem ze strany pedagogů a animátorů je vybrat ze svého středu ty, kteří mají odpovídající kompetence k vedení skupiny nebo se tím chtějí zabývat:

- dovedou efektivně a empaticky komunikovat s lidmi,
- umí je motivovat a inspirovat,
- zvládají stanovovat cíle a hierarchizovat je,
- sledují progres i výkonnost.
- rozpoznají⁸² potenciál adeptů na animátora a mají touhu rozvíjet jejich dovednosti a znalosti,
- mají strategické myšlení – schopnost vnímat novou skupinu v širším spektru vztahů, možností a cílů klubu.

Výběr, nabídka a její přijetí se děje nejpozději před třetím cyklistickým⁸³ táborem skupiny:

⁸⁰ Vzhledem k práci animátora.

⁸¹ Rozcvičky, umývání nádobí apod.

⁸² Nebo dokáží naslouchat zkušenějším vedoucím, kteří to umí.

⁸³ Cyklistika je pouhým prostředkem výchovy, stejně tak to může být vodácký, pobytový, putovní, tematicky zaměřený – lanový, přírodovědný, šermířský, jiný nebo klidně kombinace všech.

- aby ho budoucí koordinátoři skupiny pomáhali vést,
- aby je budoucí animátoři poznali a vytvořili si s nimi vztah, který jim bude pomáhat se rozhodnout pro službu animátora,
- aby se animátoři budoucí skupiny ještě více sžili a dokázali dobře spolupracovat.

Ideálně by tým vedoucích měli tvořit 2 pedagogové a 2 starší animátoři, kluk a holka, aby bylo možné oslovit širší spektrum dětí s rozdílnějšími dary a talenty. Jako první krok si nový tým seznámí se základním zakotvením a zamýšlí se nad částí kapitulního dokumentu *Salesiáni a laici*.⁸⁴

2.2.3. Projekt animátorské skupiny

Odpovědí na motivační dopisy je sestavení projektu animátorské skupiny. Ten sestavuje pedagog zodpovědný za celé animátorské hnutí, ke spolupráci jsou pozváni všichni animátoři skupiny a až po společném odsouhlasení je projekt platný.

Tento projekt obsahuje sociologický rozbor nové skupiny:

1. informace o zázemí jednotlivých adeptů,
2. analyzování rizik,
3. zásady práce se skupinou.⁸⁵

Mezi rozebíranými faktory přihlášených jsou:

- věk
- pohlaví
- škola
- motivace k práci s dětmi
- víra
- délka spolupráce s klubem
- jejich vzájemné vztahy
- talenty
- vývojová fáze
- aktuální rodinná situace

⁸⁴ 24. GENERÁLNÍ KAPITULA SALESIÁNŮ DONA BOSCA, *Salesiáni a laici: Společenství a sdílení ducha a poslání Dona Boska*, Praha: Portál, 1997, s. 66 – 77.

⁸⁵ Při celé tvorbě projektu jsou vhodně implementovány metodické pokyny z neprodejné pastorační příručky pro salesiánské školy, srov. Fabio ATTARD a kol., *Saleziánska pastorácia mládeže: základná koncepcia*, Bratislava: S.D.B., 2014, s. 195 – 210.

- aktuální situace ve třídě

Dále projekt zahrnuje plán práce se skupinou na 4 roky, který zahrnuje na každý rok:

- cíle skupiny
- cíle, které by měl splnit každý účastník samostatně
- témata metodických setkání
- tábor, či jiná letní akce, která je určena jen pro tuto skupinu

2.3. První rok

Každý zájemce přichází z jiného prostředí, které má svůj vlastní jazyk, je tedy potřeba sjednotit základní pojmy a jejich význam. Také se budoucím animátorům představují kořeny hnutí, ze kterých jejich výchovná práce bude vycházet.

2.3.1. Cíle prvního roku

- vytvořit přátelskou atmosférou a tým, který bude na ně působit jako výchovný faktor,
- seznámit účastníky s pedagogikou Dona Boska,
- prohlubovat v nich bohatství křesťanského života – propojit modlitbu s každodenním životem, naučit je modlit se před a s kolektivem,
- nechat účastníky uzrát, příliš je nezapojovat, jen dílčí úkoly na táborech.

2.3.2. Cíle formace adepta na animátora na první rok

Zájemce, který splnil předchozí body, je zařazen do animátorského hnutí jako tzv. adept na animátora. Doba seznamování s animátorstvím trvá minimálně 1 rok. Během této doby by adept měl:

- vést minimálně 4 aktivity na programech, akcích – impuls, hra atd.,
- zúčastnit se animátorských víkendů – metodických setkání,
- absolvovat minimálně dvě další akce jako účastník – podzimní prázdniny, jarní prázdniny a tábor,

- zapojit se do animátorské skupiny – povzbuzuje ostatní adepty, uvědomuje si nutnost společně stráveného času, postupně se otevírá a nabízí své dary – dovednosti, talenty, schopnosti – k lepší atmosféře na akci či v každodenní činnosti klubu:
 - doprovází písničky, pokud hraje na hudební nástroj
 - pomáhá propagaci nebo propracovanějším hrám na akcích, pokud rád a hezky maluje
 - pomáhá s výzdobou, např. slavnostních (většinou posledních) večerí na akcích, pokud má estetické cítění apod.
- na společných akcích s mladšími účastníky mít na starosti vedení týmu v rámci celotáborových her a večerní uklidňování po večerce, aby se animátoři mohli v klidu připravit na další den a měli i čas na spánek,
- profilovat se v alespoň 2 činnostech nutných k vedení aktivit na táborech a podobných akcích
 - má rád lana → připravuje se k instruktorství
 - má rád lyže/snowboard → připravuje se k instruktorství
 - baví ho vařit → zapojuje se do tzv. gastrotýmu
 - baví ho technika → pomoc při zajišťování technického zázemí
 - zajímá ho medicína → pomáhá zdravotníkovi
 - baví ho soc. sítě, PR → pomoc s články, videem, svoláváním a propagací akcí apod.

2.3.3. Témata prvního roku

Z každého metodického setkání si studenti dělají a zároveň dostávají skripta, které tvoří základ jejich portfolií, která na konci kurzu běžně používají a která slouží jako zásobárna her, podnětů, impulsů, modliteb a dalších. Témata jsou následující:

- Očekávání, představení Dona Boska a prostředí výchovy
- Kořeny animátora ve školním klubu Kotva – pedagogika Dona Boska, představení sv. Cyrila a Metoděje
- Křesťanství
- Rozumnost výchovného systému
- Laskavost

2.3.4. První metodické setkání

Každé metodické setkání by se mělo dít mimo typické prostory organizace, také by mělo trvat celý víkend, aby účastníci spolu prožili více času a mohli se lépe poznat⁸⁶ a měli více klidu na získávání kompetencí.

Poté, co jsou naplněné předchozí fáze a přihlásí se alespoň 10 studentů, uskuteční se první metodické setkání, na kterém jsou studentům představeny základní prostředí práce s dětmi podle pedagogiky sv. Jana Boska, tedy škola, domov, farnost a hřiště. Studenti si sami definují, co pro ně jednotlivá prostředí znamenají a co by na nich chtěli u sebe i druhých rozvíjet. Druhým úkolem je stanovení programu skupiny, konkrétně pravidla skupinové spolupráce. Pro vedoucí je tato aktivita důležitá z hlediska zjišťování týmových rolí a kompetencí jednotlivých účastníků.⁸⁷ Třetím cílem je nutnost nepohody, aby se upevnila motivace těch, kteří jsou schopni reagovat na změny, a aby se odhlásili sami ti, jimž je nepohodlí cizí a kteří by se jinak trápili. Toto setkání se uskutečňuje ještě v září, aby byla možnost trávit čas venku. Jako vhodné místo se ukázaly hory, ideálně bez signálu a s nutností vyšlapat desítky nadmořských metrů.

2.3.5. Druhé metodické setkání

Zvláštností animátora na Cyrilometodějském gymnáziu je dvojitý charismatický základ. Příspěvek sv. Cyrila a Metoděje je jednoznačně vzdělání, které realizovali skrze evangelizaci obyvatel našeho území.

Salesiáni díky preventivnímu systému sv. Jana Boska přináší jako vklad výchovu, protože vzdělaný člověk ještě není člověkem etickým. Jejich hlavním posláním je pastorační působení během liturgického roku, slavení mší svatých a další svátostná služba dětem a mladým lidem, tvorba duchovního programu na akcích školy, výuka křesťanské výchovy.

Klíčovým prvkem ve spiritualitě sester zřizovatelek⁸⁸ je jednota – modlitba za ni i její praktické naplňování. To vše umožňuje, že mohla vzniknout ojedinělá spolupráce jednotlivých kongregací, která je životodárná a která dává novou náplň slovům jednota, edukace, celostní výchova či integrální osobnost.⁸⁹

⁸⁶ Protože na vytvoření přátelství je potřeba vždy čas a prostor.

⁸⁷ Srov. Markéta HANÁKOVÁ a kol., *Animátorský slabikář: Vzdělávací texty pro salesiánské animátory*, Praha: Salesiánská asociace Dona Bosko, o. s., 2008, s. 147 – 152.

⁸⁸ Kongregace sester sv. Cyrila a Metoděje.

⁸⁹ Vše ilustruje i znak animátorského hnutí na cyrilometodějském díle, viz příloha č. 4.

Toto vše je nutné předat animátorům. Další metodické setkání se realizuje asi do měsíce od předchozího. Má dva cíle: prvním je verbalizování výše uvedených charismat, což se ilustruje na příkladu slova *formare*: informace⁹⁰ – formace⁹¹ – performace. Druhým cílem je prohloubit spolupráci mezi novými účastníky programu, neboť v důsledku předchozího víkendu dochází buď k úbytku, nebo přírůstku nových zájemců, většinou těch, kteří si již předtím pohrávali s myšlenkou, že by se stali animátory.

2.3.6. Třetí metodické setkání

Animátor cyrilometodějského díla v duchu pedagogiky Dona Boska je především **vychovatel** k víře.⁹² Proto by měli adeпти získat svou první kompetenci, kterou je vedení modliteb, témat a impulsů na vícedenních akcích školního klubu. Kromě základů rozdělení modliteb: ranní, večerní, přímluvná, prosebná, děkovná, chválicí, k Bohu Otci, Synu, Duchu Svatému, k Panně Marii, ke svatým, modlitby a úkony ve mši svaté, se probírá i struktura modlitby.

Témata a impulsy, jejichž kategorizaci se adeпти též učí, jsou krátká, např. půlhodinová, zamyšlení s aktivitou, v nichž si studenti uvědomují či zvnitřňují nějaké pozitivní hodnoty. Důraz je kladen na osobní rozvoj adeptů: k tomu slouží četba Písma svatého, příběhové literatury, jako je edice „pro duši“ od Bruna Ferrera, zajímaví autoři – C. S. Lewis, Antoine de Saint-Exupéry, další duchovní literatury jako je třeba Youcat, instalace mobilních aplikací jako Bible, misál, breviář, zpěvník pro scholy apod. Důležité místo v tomto setkání má též symbol, jeho význam a použití. Adeпти si již sami připravují modlitbu a téma podle akce, na které budou chtít modlitbu vést.

2.3.7. Čtvrté metodické setkání

Preventivní systém sv. Jana Boska má tři pilíře – rozumnost, laskavost a křesťanství. První nástin praktického žitého křesťanství je účastníkům představen v předchozím setkání, a tak se navazuje rozumností ve výchově. Aby výchova dětí byla rozumná, musí být budoucí animátor formován k tomu, aby se vzdělával v pedagogických či psychologických

⁹⁰ Reprezentuje vzdělání a sestry zřizovatelky, které na škole působí jako učitelky.

⁹¹ Reprezentuje výchovu a salesiány.

⁹² „Mladí lidé se musí stát prvními a bezprostředními apoštoly mladých tím, že budou apoštolsky působit sami mezi sebou, ovšem s ohledem na sociální prostředí, ve kterém žijí“ (*Apostolicam actuositatem*, kap. 12).

dovednostech, aby uměl dobře pozorovat a naslouchat dětem a aby uměl správně vyhodnocovat jejich projevy. Animátor by si měl být vědom *faktorů*, které ovlivňují aktuální situaci dětí, měl by umět se na ně děti zeptat a přiměřeně přizpůsobit aktivitu.⁹³ Dále se adepti seznamují s *principy práce* s mládeží v konkrétní organizaci. Na základě různých příběhů a situací, které se reálně staly, se snaží vypracovat *strategii*, jak by v daném případě postupovali oni a proč. Na konci metodického setkání by adepti měli být schopni vhodně se ptát dětí na jejich zázemí či aktuální stav.

Po tomto víkendu následuje pozvánka a setkání rodičů jednotlivých adeptů, na kterém představíme celý projekt skupiny, cíle a prostředky, s kterými s budoucími animátory pracujeme. Rodiče mají možnost poznat program do hloubky a ujasnit si důležitost společně stráveného času jejich dětí. Načasování schůzky v rámci procesu formace je záměrné, neboť již z kurzu pravděpodobně odešli ti adepti, u nichž chyběla autentická motivace, nebo se nepřetvořila v autentickou.

2.3.8. Páté metodické setkání

Laskavost při výchově je rozpracována tak, aby se stala základním nastavením každého animátora v přístupu k sobě, k dětem, k druhým animátorům a pedagogům i k Bohu. Z toho důvodu jsou vybrány podněty, jak je laskavost vnímaná ve Starém i Novém zákoně, v preventivním systému Dona Boska i v moderních pedagogických vědách. Účelem setkání je nejen interiorizovat laskavý přístup, ale i šířit radost z plodů či účinků laskavosti. Vzhledem k tomu, že se tento víkend realizuje až na konci školního roku, je zde zařazena i otázka dalšího setrvání, dalšího rozvoje.⁹⁴

Na konci prvního roku už jsou všichni adepti motivováni, aby jeli na společný cykloturistický tábor. Na něm si naposledy zažijí poslední pouze pro ně tvořený program s celotáborovou hrou. Je to poslední akce, kterou mohou prožít sami spolu ještě jako účastníci.

Na tomto táboře, kde proběhne i rekapitulace uplynulého roku, se s adepty jednotlivé aktivity metodicky rozebírají. Animátorská parta je již natolik kompaktní, že se dá již o skupině a skupinové podpoře otevřeně hovořit.

⁹³ Např. jejich rodinnou situaci, emoční situaci, aktuální množství sil apod.

⁹⁴ Srov. Michal KAPLÁNEK, *Výchova v salesiánském duchu*, Praha: Portál, 2012, s. 34

2.4. Druhý rok

Jestliže je první rok definován jako teoreticko-fundamentální, druhý rok je ve znamení praktického výcviku.⁹⁵

2.4.1. Cíle druhého roku

- Pomoci všem v programu, aby se z nich mohli stát kandidáti na animátora,
- sjednotit základní nastavení spolupráce: společně s mladými pro mladé,
- dále budovat přátelskou atmosférou a tým,
- pomoci jim uvědomovat a prohlubovat jejich silné stránky a učit je systematicky pracovat na jejich slabých stránkách,
- naučit budoucí animátory umět se modlit s dětmi a za ně,
- budovat jejich opravdovost,
- připravit je na závěrečné zkoušky,
- zapojit je do táborů na konci školního roku jako pomocní vedoucí.

2.4.2. Cíle formace kandidáta na animátora na druhý rok

Do dalšího roku je vpuštěn ten, kdo o pokračování projeví zájem, kdo na sobě pracuje a stává se konzistentní⁹⁶ osobností.

Další podmínky vstupu jsou:

- absolvování testů DISC⁹⁷ a MBTI⁹⁸ pro osobní sebepoznání a rozvoj kandidátů,
- doporučení třídního učitele z hlediska hodnocení a chování ve třídě.

Pokud budoucí animátor splní cíle pro první rok a výše zmíněné podmínky, stává se kandidátem na animátora. Kandidátské období by mělo trvat jeden rok, vývoj jednotlivých

⁹⁵ Činností nutných k fungování na vícedenních pobytových akcích.

⁹⁶ Osobou, která ve všech sociálních skupinách zastává stejné hodnoty, byť je může prezentovat různým proskupiny adekvátním projevem.

⁹⁷ *DISC je osobnostní typologie, která popisuje základní vlastnosti, chování a povahové rysy lidí. Pomáhá jednoduchou formou poznat sebe i druhé, a tím budovat lepší vztahy doma i v práci. Je to jedna z nejpoužívanějších typologií na světě, která je dnes užívána více než 40 miliony lidí. Viz DISC ACADEMY, „Základní popis metody DISC,“ <https://infosekce.discacademy.cz/wp-content/uploads/DISC.pdf>, [zveřejněno 4. 8. 2014, cit. 8. 4. 2024].*

⁹⁸ Typologie MBTI vychází z Jungova vidění osobnosti a má základ ve čtyřech dvojicích protikladných preferencí člověka – introvert vs. extrovert, myšlení vs. cítění, intuice vs. smysly a usuzování vs. vnímání srov. Markéta VITOŠKOVÁ, *MBTI typologie osobnosti a prožívání osamělosti*, Bakalářská práce, Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2014

kandidátů je však různý, proto mají kandidáti možnost zapojit se do tvorby větších akcí až po dvou letech. V této době by kandidát měl

- připravit a realizovat v tandemu s animátorem příležitostné akce – minimálně 4,
- pokračovat ve víkendových setkáních vycházejících z praktických výcviků a teorie z animátorských skript,
- ve své profilaci vypomáhat na akcích,
- identifikovat se s dílem – od „já“ přejít k „my“, animátoři CM díla v salesiánském duchu,
- zůstat pokorný – tím, že je animátor, není něco víc, naopak stává se více otevřeným pro všechny a plní animátorskou službu,
- snažit se prohloubit svůj duchovní život.

2.4.3. Témata druhé roku

- právo a hygiena na zotavovacích akcích a jiných podobných akcích
- praktický život animátora
- modlitba s mladými a za ně – duchovní život animátora
- reálné a zobrazené vzory ve výchovném procesu⁹⁹
- příprava táborů a obhajoba prací

2.4.4. Šesté metodické setkání

Na prvním setkání druhého roku kandidáti hodnotí svůj výkon z letního tábora, vytáhnou vše, co by jim mohlo prospět do budoucna, připraví si strategie, jak se vyhnout zbytečným chybám, a podobně. V druhé části víkendu probíhá školení o právu a hygieně, které jsou spolu zvláště na táborech velmi propojené. Kandidáti se vzdělávají podle skript, které jsou součástí školení hlavní táborový vedoucí, které je pro organizaci tohoto typu a animátorské hnutí v České republice klíčové. Od tohoto setkání také kandidáti mohou pomáhat na kurzech Doopravdy pro třídy.

⁹⁹ Srov. Jaroslav NĚMEC, „Reálné a zobrazené vzory,“ <https://etika.cmgpv.cz/dokumenty/eticka-vychova/realne-a-zobrazene-vzory.ppt>, [zveřejněno 6. 11. 2013, cit. 8. 4. 2024].

2.4.5. Sedmé metodické setkání

Mezi praktické dovednosti animátora patří především schopnost vymyslet adekvátní hru podle cílové skupiny a konkrétní situace v programu a srozumitelně vysvětlit její pravidla. Z lyžařských dovedností se kandidáti učí navoskovat lyže a znát pravidla chování lyžařů a snowboardistů na svahu podle Mezinárodní lyžařské federace. Cyklistika je nedílnou součástí nabídky organizace, proto kandidáti musí umět vyměnit duši u kola a znát základní pravidla bezpečnosti silničního provozu. Další dovednosti jsou uvařit jídlo, nebo vymyslet tématko. Kandidáti jsou rozděleni do malých skupin, což pro mnoho z nich představuje zásadní problém, neboť se musí například u vaření domluvit dopředu, co budou dělat, sepsat si potraviny, nakoupit a podobně.

Toto setkání bývá klíčové pro motivaci animátorů skupiny, protože jsou poprvé svědkem společné domluvy, přípravy, realizace i úklidu. Úklid a smysluplná příprava totiž bývají do té doby kamenem úrazu. Když kandidáti pocítí plnou míru odpovědnosti, většinou reagují adekvátně a například jídlo je uvařené a dá se jíst. Rozdělení do malých skupinek není náhodné, ale jsou rozřazeni podle toho, na kterém táboře v létě budou animovat.

2.4.6. Osmé metodické setkání

Každý rok se pedagogové klubu snaží spolu s animátory skupiny připravit pro animátorskou partu duchovní obnovu. Ve druhém roce je zaměřena na rozvíjení duchovního života, motivace k duchovní četbě, k přijímání svátostí, ke každodennímu zpytování svědomí, na začlenění zkušeností získaných s Bohem do každodenního života, na život z víry, naděje a lásky, tedy na šíření radosti z tohoto poznání. Také je tento víkend programově spojen s lyžováním jako odměnou za celoroční pomoc. Většinou kandidáti obnoví i svou motivaci a jsou více zapálení do práce s dětmi. Zároveň pokračují přípravné práce na táborech.

2.4.7. Deváté metodické setkání

Posledním školícím víkendem tohoto roku nese téma reálné a zobrazené vzory. Kandidáti mají před sebou první pořádaný tábor a s tím spojenou výzvu nezpyšňet a zachovat dětem svobodu. K tomu je potřeba, aby si uvědomili, kdo je pro ně vzorem, v čem konkrétně, jaký je rozdíl mezi napodobováním a slepým následováním. To vše je nutné, aby dovedně pomáhali dětem na táboře, aby rozvíjeli je a nikoliv jejich představy o nich, zkrátka aby

kandidáti byli opravdoví a konzistentní ke konání dobra dětí. Nechybí i čas k doděláním harmonogramu jednotlivých táborů a práci na úkolech.

2.4.8. Desáté metodické setkání

Na tomto víkendu se dokončují přípravné úkoly na tábory: modlitby, impulsy, témátka, hry, celotáborová hra a zároveň se kandidáti připravují na závěrečné zkoušky, které spočívají v přednesu modlitby a témátka, vytáhnutí si jedné z 20 otázek a odpovědi na ni i za pomoci skript či celého portfolia. Otázky jsou ze všech teoretických i praktických metodických setkání. Po zkoušení přichází slavnostní mše na poděkování za dva roky a prosba o požehnání letních akcí. Tímto se kandidáti začínají jmenovat mladší animátoři. Na tento víkend se již vyrazí na kole, aby se studenti aklimatizovali na letní prázdninové akce.

Na letních táborech se kandidáti poprvé setkávají s pracovním vytížením na akci, s brzkým vstáváním a pozdní dobou večerky, s únavou, se snahou podpořit děcka, i když jim už lezou na nervy, zažívají první úspěch ze zužitkování připravených aktivit, vnímají mnohem více práci starších animátorů, kteří již předvídají, co mají čekat a jsou na to víceméně připraveni a také na to připravují právě mladší animátory, přetváří se jejich vztah k animátorům a pedagogům od přílišné autority k autoritě přirozené a kolegiální. Mají věkem nejbliž dětem, a proto slouží jako ti, kteří naslouchají problémům, protože je děti považují za více blízké, jako spojky mezi staršími animátory a dětmi a jako ti, kteří vysvětlují různá pravidla jazykem dětí tak, aby je přijali za své.

Významným prvkem, který je důležitý pro reflexi animátorů skupiny, je věková diferenciaci v přístupu k přípravě a hodnocení tábora. Ti, kteří jsou ve skupině starší – konec kvinty nebo prvního ročníku střední – jsou více v realitě, projevuje se u nich rychlejší převzetí odpovědnosti, uznat chybu, řešit problém apod.

Přesto, že jsou kandidáti zapojeni na realizaci tábora, nesmí se zapomínat, že jako parta jsou stále křehcí, zvláště když se někdo z jakéhokoli důvodu rozhodne opustit animátorskou skupinu. Znamená to, že je třeba připravit tábor také pro ně, proto je uskutečněn vrcholný cyklistický tábor, ideálně v Alpách. Horské prostředí je velice inspirativním nejen k obdivování Božího stvoření, ale i na formování vztahů. Když animátoři ujedou dlouhé trasy cca 100 km, chválí Boha za sílu, získané zkušenosti, za partu, za dar víry i za děti, které mohou animovat.

2.5. Třetí rok

Druhý rok probíhal ve znamení sbírání praktických dovedností a zkušeností, které vyvrcholilo animováním na letních táborech. Třetí rok má jednotící linku vytěžit ze získaných zkušeností teoretický základ, ať je práce animátorů nejen zapálená, plná nadšení, ale i profesionální, aby se rodiče nebáli svěřovat jim své potomky.

Tento rok se začíná formovat nová animátorská parta, což vždy mezi mladšími animátory rezonuje, ať už pozitivním či negativním způsobem. Aby se předešlo negativním emocím, jsou mladší animátoři zváni do aktivní spolupráce s novou partou. Mají možnost stát se „strážným andělem“ konkrétního adepta. Modlí se za něj, pomáhají mu rozhodnout se, tzv. „oddémonizovávají“ všechny jeho strachy a vymyšlené příběhy, které kolují po škole i jinde, a seznámí ho s realitou. Také se snaží správně pojmenovat žité vztahy mezi animátory v partě. To vše neznamená nucení, přemlouvání či manipulaci, ale správné informování a zasazení do skutečnosti.

2.5.1. Cíle třetího roku

- Úspěšně zanalyzovat předchozí letní prázdniny a stavět na těchto základech další spolupráci,
- pomoci všem v programu, aby z nich byli mladší animátoři,
- sjednocovat tým se zbytkem animátorského programu,
- podpořit nadšení z nové animátorské skupiny,
- naučit je reflektovat a přijmout kritiku,
- naučit je pracovat na jejich motivaci a pomoci jim přetvářet ji z radosti z animátorské party k radosti z růstu mladších dětí.

2.5.2. Cíle formace mladšího animátora

Pokud mladší animátoři splní všechny předchozí podmínky – zkoušky, metodická setkání, animování tábora – a pokud mají stále motivaci, jsou připuštěni do dalšího roku metodického výcviku. Do konce tohoto roku animátor:

- zná svá charismata a prohlubuje se v nich tak, aby mohl druhým sloužit: instruktor – lana, kolo, lyže, snowboard, zdravotník, kuchař a podobně,

- zapojuje se jako jeden z vedoucích do některé z aktivit: – kurzy klíčových kompetencí, duchovní obnovy, formování nové animátorské skupiny, jarní, podzimní prázdniny, příležitostné akce,
- oslovuje nové studenty do spolupráce v animátorském hnutí,
- snaží se pomoci začínajícím,
- naučí se vyhledávat podněty pro duchovní růst a uvědomuje si, že je odpovědný za svůj duchovní růst.

2.5.3. Témata třetího roku

- analýza prázdnin, focení
- vývojová psychologie
- duchovní život animátora – následování Krista
- zážitková pedagogika I – hra – příprava, realizace, vyhodnocení (reflexe)
- příprava táborů a základy zdravotní péče

2.5.4. Jedenácté metodické setkání

Analýza toho, co o prázdninách mladší animátoři prožili, je vždy živým setkáním doprovázené ujasňováním si:

- zda to, co teoreticky získali z dvouletého výcviku, přetvořili ve zdravý, životaschopný vztah s účastníky,
- zda to, co si připravili, bylo dostatečné a adekvátní,
- zda dokázali se staršími animátory tvořit jeden tým a postavit se za jejich rozhodnutí, nebo je před dětmi nedokázali podržet v rámci vlastního podbízění se jim,
- zda starší animátoři dokázali naslouchat námitkám mladších a byli trpěliví ve vysvětlování,
- zda animátoři vnímali mezi sebou důvěru,
- jak vypadal úklid, rozpočet, jaké jsou dojmy dětí s odstupem času.

Teprve touto analýzou se upevňují vzpomínky a získané zkušenosti, neboť mladší animátoři slyší od starších animátorů a pedagogů pozitivní reakce na své úspěchy, zároveň

přijímají opodstatněnou a laskavě řečenou kritiku. Jako poděkování dostanou všichni účastníci tričko nebo mikinu nebo jiný oděv s logem. Ten pak animátoři hrdě nosí a více je na nich vidět radost ze společenství, čehož si všímají mladší studenti.

Kromě analýzy jsou mladší animátoři školeni, jak, kdy a co správně fotit a natáčet. Nechybí ani vysvětlení, proč je důležité zajistit a dodržovat souhlas rodičů s nakládáním pořízených materiálů.

2.5.5. Dvanácté metodické setkání

Od tohoto víkendu se animátoři skupiny snaží podporovat týmovost a upevňování týmových rolí v rámci přípravy jednotlivých akcí¹⁰⁰ a lektorem se stává odborník na dané téma. Toto setkání je zaměřeno na vývojovou psychologii,¹⁰¹ na jednotlivé fáze vývoje nebo na 8 typů inteligence. Animátoři mají možnost probrat „kazuistiky“ ze svých zkušeností z akcí a dostávají zpětnou vazbu, při které si znovu uvědomují, kolik informací o dětech musí zpracovat, aby přiměřeně reagovali, proto začínají mít naslouchání jako prvotní strategii při každé akci.

2.5.6. Třinácté metodické setkání

Jako každý rok je v postní době zařazeno i duchovní zamyšlení. Animátorům je již 16, 17 let, jsou v prvním či druhém ročníku na střední školy nebo v odpovídajícím ročníku na víceletém gymnáziu. Jsou ve věku, kdy vyrůstají z dětské víry a programově se rozhodují pro život z víry, naděje a lásky. To vše ukazuje na důležitost tématu následování Krista.

Animátoři poprvé samostatně rozjímají nad podněty z Písma nebo z katechismu. Jsou sami a v tichu, jen v rozhovoru s Hospodinem, dvě hodiny denně. Součástí podnětů jsou i otázky, jejichž odpovědi animátoři mohou následně sdílet a debatovat o nich. Animátoři velmi kvitují tuto aktivitu, dostávají se hlouběji do sebe a mohou předávat ještě živější víru, protože jim je vlastní péče o duchovní život.

Na tomto víkendu je dobré i to, že studenti dostávají jeden den volna navíc se svolením ředitele, a tak mohou opět za odměnu lyžovat na horách s vyšší nadmořskou výškou. Nedílnou součástí prodlouženého víkendu je i práce na letních táborech.

¹⁰⁰ Srov. kapitola 2.1.1 – 4.

¹⁰¹ Markéta HANÁKOVÁ a kol., *Animátorský slabikář: Vzdělávací texty pro salesiánské animátory*, Praha: Salesiánská asociace Dona Bosko, o. s., 2008, s. 179 – 190.

2.5.7. Čtrnácté metodické setkání

K práci animátora patří příprava programu podle zásad metody zážitkové pedagogiky. Protože výcvik v této disciplíně je náročný, témata jsou rozdělena do dvou setkání. Zážitková pedagogika I má za úkol představit pilíře hry – příprava, realizace, reflexe či vyhodnocení. Další témata jsou pedagogický cíl, herní cíl, herní princip, typologie her apod. Vše je tvořeno na základě kurzů a materiálů Prázdninové školy Lipnice. Animátoři by měli být schopni adekvátně, vzhledem k určeným cílům, vytvořit hru na prázdninové akci i na kurzu či duchovní obnově. Pokud nebyl realizován nějaký společný víkend na seznámení se všemi, například před jarními prázdninami s tématem lyžování, je to první společné setkání, kdy jedou dohromady dvě animátorské skupiny na jedno místo, každá s jiným programem a lektorem. Po víkendu už také mladší animátoři víceméně plně a pravdivě přijímají novou partu.

2.5.8. Patnácté metodické setkání

Na tomto setkání, které je realizováno těsně před letními prázdninami, dostanou animátoři kromě času na přípravu her, témat a impulsů také lekci první pomoci, a to jak s fyzickou, tak i psychickou újmou, které se v důsledku větší únavy, stesku po domově, domnělého nepřijetí ostatními účastníky může stát. Také animátoři dostávají rady, co dělat, když rozpoznávají negativní účinky únavy na své chování. Pro citlivost a názornost jsou používány příběhy a příklady z knihy *Vychovávej jako Don Bosko*.¹⁰² Na toto setkání se opět cestuje na kole, aby se animátoři připravili na léto a aby i ti, kteří kolům „nefandí“, zjistili, jaké to je, a trochu si zlepšili fyzickou kondici. Je to poslední samostatný metodický víkend skupiny.

Letní tábory po třetím roce výcviku již přináší animátorské působení úplně všem. Pro některé se jedná už o pátou nebo šestou akci, kterou pořádají, přesto se na těchto akcích stává, že špatně odhadnou síly své i účastníků, a musí pak nést následky minimálně ve změně programu. Na tyto prázdniny již probíhá systematická příprava ze strany všech animátorů, tedy těch mladších i starších, a pedagogů. Co se týče vývoje animátorského působení, pomalu se začínají stírat věkové rozdíly, což se projevuje nejen v přípravě, ve vyhodnocování situací, ale i v reflexi nejen prázdninových akcí.

¹⁰² Např. Bruno FERRERO, *Vychovávej jako Don Bosco*, Praha: Portál, 2007, s. 24 – 27.

Nechybí ani poslední společná akce, kterou je týdenní děkovná pouť do Turína a okolí, kdy starší animátoři a pedagogové, stejně jako kdysi Don Cagliero, který přivezl z Argentiny indiánskou dívku, symbolicky představují nové animátory sv. Janu Boskovi. Animátoři si zároveň více zvnitřní salesiánské charisma, podívají na místa, která vybudoval Don Bosko nebo jeho následovníci.

2.6. Čtvrtý rok

Poslední rok výcviku, který mladší animátoři prožijí, než se stanou „profesionálními“ staršími animátory, je věnován doplnění pedagogických zásad a komunikačním kompetencím, které budou jako hlavní táboroví vedoucí potřebovat.

2.6.1. Cíle čtvrtého roku

- Úspěšně zanalyzovat předchozí letní prázdniny,
- prohlubovat reflektivní dovednosti i motivaci k pravdivé a empatické zpětné vazbě,
- vytrvat v práci na jejich motivaci a pomoci jim přetvářet ji k radosti z růstu mladších dětí a kandidátů na animátora,
- metodicky je začít připravovat na plnohodnotnou animátorskou (pedagogickou) činnost.

2.6.2. Cíle formace animátora pro čtvrtý rok

Mladší animátoři se připravují na získání certifikátu hlavní táborový vedoucí, čímž se stávají „profesionálním“ animátorem, který může nést plnou odpovědnost. Animátor během roku:

- ve své odborné profilaci pomáhá starším animátorům, kteří mají v daném oboru certifikát nebo více zkušeností, některé aktivity už pod zkušenějším animátorem vede,
- angažuje se na kurzech, duchovních obnovách, prázdninových akcích, často již jako starší animátor, nebo pokračuje ve vedení animátorské skupiny,
- připravuje kandidáty na animátory, kteří s ním chystají tábor, na jejich animování, na rizika, která jsou s tím spojená apod.,

- pokračuje v duchovním růstu, např. vede modlitby chlapců či dívek, které se střídají po týdně ve školní kapli, připravuje tematický plán pro impulsy či modlitby na akcích, aktivně si žádá o modlitbu od skupiny při rozhodování či při nějaké zkoušce a podobně.

2.6.3. Témata čtvrtého roku

- analýza prázdnin, příprava na nových táborech
- obecná pedagogika
- Zážiteková pedagogika II. – dramaturgie, znovu reflexe
- křesťanem dnes a tady
- příprava táborů a kandidátů na zkoušky

2.6.4. Šestnácté metodické setkání

První víkend v roce patří již od druhého roku výcviku reflexi prázdnin. Je to čas, kdy si animátoři uvědomují, že to, co dělají, není hlavně o „užití si akce,“ ale že je to služba pro druhé. Je to velká změna motivace, kdy se animátoři radují z toho, když slyší, jak to noví kandidáti na animátora s nimi prožili.

Během víkendu, kdy se kandidáti učí právu a hygieně, pracují na projektu nového tábora a v soboru večer proběhne jeho slavnostní prezentace.

2.6.5. Sedmnácté metodické setkání

Také na dalším víkendu již parta mladších animátorů a kandidátů jede spolu a dál se poznává, byť má každá skupina jiný program.

Obecná pedagogika, která zahrnuje základní pedagogické pojmy jako subjekt x objekt výchovy, výchovné styly, výchovné cíle, metody, prostředky, lehce i dějiny pedagogiky, je pro animátory dalším odborným školením, při kterém se jim usazují zkušenosti a dostávají jasný rámec. Lektor je opět někdo mimo pedagogy školního klubu, což je důležité pro lepší pozornost a naslouchání animátorů.

2.6.6. Osmnácté metodické setkání

Na tradičním výjezdním zimním setkání se u animátorů formuje porozumění sebe jako mladého misionáře mezi dětmi a mladými lidmi. U papeže Františka je možné najít podněty k tomuto tématu: „*Život, který nám Ježíš dává, je příběh lásky, životní příběh, který se chce propojit s naším životem a zapustit kořeny do půdy každého z nás. Tento život není nějaký záchranný program, který visí v „cloudu“ a čeká na to, až si ho někdo stáhne, ani nějaká nová „aplikace“, kterou člověk musí objevit, nebo nějaké cvičení na způsob techniky mentálního seberozvoje. A tento život už vůbec není nějaký „tutorial“, návod na vyhledávání nejnovějších zpráv. Záchrana, kterou nám nabízí Bůh, je pozvání k účasti na love story, která se spojuje s našimi osobními příběhy; ona žije dál a chce se zrodit mezi námi, abychom mohli přinášet užitek takoví, jací jsme, kdekoli jsme a s každým člověkem kolem nás. Tam přichází Pán, aby sázel a aby byl sám zasazen.*“¹⁰³

Misionář je tedy ten, kdo duchovní život předává svým příkladem, jak sám na sobě pracuje, jak sám komunikuje s Bohem, a také je připraven o svém duchovním životě svědčit promyšleným a příhodným jazykem,¹⁰⁴ otevřením se druhým i za cenu posměchu.¹⁰⁵

Na metodickém víkendu se nezapomíná ani na další činnosti, jako jsou lyžování nebo příprava na tábory.

2.6.7. Devatenácté metodické setkání

Zážitková pedagogika II má za cíl naučit animátora přemýšlet o táboře s nadhledem, zapojit i kategorie, které do té doby moc nevnímal, jako jsou ostatní animátoři na táboře, rodiče dětí, dramaturgie akce se svými zákonitostmi, zapojení mladších, aby dokázali přijímat více odpovědnosti, úkolů a trpělivosti v pomoci kandidátům. Opět se pracuje v metodickém duchu Prázdňinové školy Lipnice, neboť tato organizace je v tomto oboru v České republice nejprofesionálnější.

V doprovodných tematických blocích pokračuje systematická příprava na tábory s kandidáty na animátora, kteří mají svůj vlastní program. Po tomto setkání by měli být všichni metodicky připraveni na kurz hlavní táborový vedoucí.

¹⁰³ Viz FRANTIŠEK, *Christus vivit*, Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, čl. 252.

¹⁰⁴ K tomuto účelu se pracuje s vybranými texty z knihy KONZBUL, Pavel, *Jak mluvit s dospívajícím o víře?*, Brno: Cesta, 2013.

¹⁰⁵ Dle 1 Petr 3,15.

2.6.8. Dvacáté metodické setkání

Poslední metodické setkání této animátorské skupiny, kdy většina z nich má 17 či 18 let, se nese v atmosféře příprav na tábory, na zkoušky kandidátů na animátora, i ve vděčnosti za prožité 4 roky, které jsou nějakým audiovizuálním způsobem znázorněny.

Končí období hlavní formace ve výchově animátora, v jeho přístupu k sobě, k druhým i k Bohu. Po celou dobu někteří více, někteří méně bojují s různými překážkami, jichž je mnoho, níže jsou uvedeny čtyři:

- Najdou si kluka/holku, kteří mají jiné hodnoty, než které jsou v partě a ve školním klubu Kotva prožívané, což často vede k vnitřní rozervanosti animátora a jeho niterným bojem s dosud žitými hodnotami, jako je např. pěkný partnerský vztah nezkažený uspěchanou a předčasnou sexualitou.
- Útočí na ně spolužáci z bývalých škol, kteří žijí jiné životy v jiných partách, které vyznávají hodnoty, jako jsou sezení po lavičkách, vyprávění si dvojsmyslných či jednosmyslných vtipů a příběhů, nadměrné pití alkoholu a experimentování s drogami, podporování se v nepřiměřené a často neopodstatněné kritice.
- Jiné organizace podobného typu nabízí peníze za tábor či akci, což ve školním klubu principiálně odporuje hodnotě dobrovolně odevzdaného času mladým, tedy službě animátora.
- Někteří dlouho hledají svůj smysl a profilaci na akcích, cítí se méněcenní a trvá jim, než si najdou své místo.

Následuje velká děkovná i prosebná mše.

Konec metodického výcviku neznamená, že animátoři jsou ponechání životu „napospas,“ část se podílí na nových táborech, část se na akcích v průběhu roku, které se neustále rozšiřují počtem účastníků či objemu práce, a je tedy potřeba více animátorů, část se realizuje jako animátoři nových animátorských skupin. Část z nich připravuje tábory samostatně bez pedagogů klubu. Pro všechny je nadále nutná účast na analýze prázdnin a na alespoň jedné akci s duchovní tematikou – vánoční, velikonoční prázdniny atd.

Také jejich životní situace se mění, přemýšlí nad tím, co v životě budou dělat, skládají maturitní zkoušky a podávají přihlášky na vysokou školu. Většina z nich však setrvává ve službě animátora, což je důležitý motivační prvek pro pedagogy, pro mladší animátory i pro vychovávané děti.

Závěr

Výchova dětí a mladých lidí k tomu, aby se stali dobrými křesťany a poctivými občany, jak si to přál svatý Jan Bosko, není jednoduchá v žádné době. Určité *aggiornamento*¹⁰⁶ křesťanské výchovy vždy vychází ze žitých vztahů vychovatelů mezi sebou a s Hospodinem. Výchovná práce spočívá v neustálém sebevzdělávání a rozšiřování nejen pedagogického ale i teologického rozhledu.

V jednotlivých kapitolách první části práce jsou vylíčeny kořeny animátorského hnutí na cyrilometodějském díle v Brně, tedy historie církevního školství a salesiánská a cyrilometodějská spiritualita. Dále je představena výchozí situace současné mládeže i zásady práce s mladými vychovateli, které jsou více specifikovány v hodnotách animátorského hnutí na CM díle v Brně.

V druhé části je nejdřív představena nepřímá výchovná práce s animátory, tedy tvorba akcí, na kterých spolupracují s pedagogy, posléze je navržen systém přímé práce s animátory, který se ukázal v našich podmínkách jako funkční.

To, co jsem výše popsal, vychází z velké části z mých osobních zkušeností vedoucího školního klubu Kotva, z dlouhodobé, více jak desetileté, práce s animátory a dobrovolníky, z knih a odborných materiálů, které používáme k výchově mladých.

Nevím, zda vím, co je to zázrak, ale vím, že jsem přítomen zázraku,¹⁰⁷ když na vlastní oči vidím, jak mladí, kteří v životě po ničem netoužili, jak žili životy rodičů, jak se strachovali o svou budoucnost, jsou dnes mladí mužové a ženy, kteří jsou ochotni přijmout odpovědnost. Jak radostně předávají živou tradici církve,¹⁰⁸ investují svůj čas, úsilí a mnohdy i peníze dětem, které s námi animují, jak žijí podle evangelia a svědčí o svém vztahu s Hospodinem.

Chci poděkovat panu řediteli Mgr. MgA.et MgA. Štěpánu Policerovi za důvěru a podporu animátorů, P. Ing. Jaroslavu Němcovi SDB za jeho metodické připomínky a spolupráci ve vedení animátorského hnutí a v neposlední řadě i všem animátorům za odvahu odevzdat své talenty, čas a síly pro výchovu dětí a mládeže.

Doufám, že se tento materiál dostane k rukám více zaměstnanců podobných zařízení, aby mohly děti a mladí i jinde prožívat radost z víry, ze správně žitých vztahů, z přátelství a tím si přirozeně budovat naději, která je spojená se smyslem života.

¹⁰⁶ Přiblížení dnešní době.

¹⁰⁷ Srov. Václav HAVEL, „Projev při první návštěvě Jana Pavla II. v Praze,“ <http://www.katolik.cz/texty/view.asp?cis=518>, [cit. 8. 4. 2024].

¹⁰⁸ Tradice je o předávání ohně nikoliv popela. Gustav Mahler.

Zdroje

Knížní publikace

24. GENERÁLNÍ KAPITULA SALESIÁNŮ DONA BOSCA, *Salesiáni a laici: Společenství a sdílení ducha a poslání Dona Boska*, Praha: Portál, 1997.
- ATTARD, Fabio a kol., *Saleziánska pastorácia mládeže: základná koncepcia*, Bratislava: S.D.B., 2014.
- BALÍK, Jan, *Na cestě s mladými*, Praha: Paulínky, 2004.
- BALÍK, Stanislav a HANUŠ, Jiří, *Katolická církev v Československu 1945-1989*, Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007.
- BELBIN, Meredith, *Týmové role v praxi*, Brno: Coneo, 2011.
- BOSCO, Teresio, *Don Bosko*, Praha: Portál, 1991.
- Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002.
- FERRERO, Bruno, *Vychovávej jako Don Bosco*, Praha: Portál, 2007.
- FRANTIŠEK, *Christus vivit*, Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019.
- GARDNER, Howard, *Dimenze myšlení*, Praha: Portál, 1999.
- HANÁKOVÁ, Markéta, TRÁVNÍČEK, Jaroslav, VRACOVSKÝ, Jaroslav, SKLENÁŘ, Marek a MOKREJŠ, Petr, *Animátorský slabikář: Vzdělávací texty pro salesiánské animátory*, Praha: Salesiánská asociace Dona Bosko, o. s., 2008.
- KAPLÁNEK, Michal, *Animace: studijní text pro přípravu animátorů mládeže*, Praha: Portál, 2013.
- KAPLÁNEK Michal, *Výchova v salesiánském duchu*, Praha: Portál, 2012.
- KONZBUL, Pavel, *Jak mluvit s dospívajícím o víře?*, Brno: Cesta, 2013.
- MARTÍNEK, Michael, *Ztracená generace?: o duchovním dialogu mezi českou mládeží a katolickou církví*, Svitavy: Trinitas, 2006.
- NAKONEČNÝ, Milan, *Psychologie osobnosti*, Praha: Academia, 1997.
- NAKONEČNÝ, Milan, *Sociální psychologie*, Praha: Academia, 1999.
- RYŠKOVÁ, Mireia. *Doba Ježíše Nazaretského*, Praha: Karolinum, 2019.
- SUCHÁNEK, Drahomír a DRŠKA, Václav. *Církevní dějiny*. Praha: Grada, 2013.
- VITOŠKOVÁ, Markéta, *MBTI typologie osobnosti a prožívání osamělosti*, Bakalářská práce, Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2014.

ZELINKA, Petr, *Salesiáni Dona Boska: v Československu (1924-1939)*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2021.

Odborná periodika

MACKŮ, Richard, KAPLÁNEK, Michal a DUDOVÁ Anna, „Mnohotvarý fenomén animace,“ *Pedagogická orientace* 3 (2011): 284 – 305.

MARTÍNEK, Michael, „Animace,“ *NAIM*, 1 (1994): 11 – 14.

Internetové zdroje

ANIMATION POINT, „Animátor volného času,“ <https://www.animationpoint.cz/animator-volneho-casu/> [cit. 8. 4. 2024].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, „Školy a školská zařízení – školní rok 2021/2022,“ <https://www.czso.cz/csu/czso/analyticka-cast-230042-22> [zveřejněno 31.8.2022, cit. 8.4.2024].

DISC ACADEMY, „Základní popis metody DISC,“ <https://infosekce.discacademy.cz/wp-content/uploads/DISC.pdf>, [zveřejněno 4. 8. 2014, cit. 8. 4. 2024].

MEDALOVÁ, Kristína, „Osm druhů inteligence dle Gardnera,“ <https://www.mentem.cz/blog/8-druhu-inteligence/> [zveřejněno 8.12.2017, cit. 8.4.2024].

NĚMEC, Jaroslav, „Reálné a zobrazené vzory,“ <https://etika.cmgpv.cz/dokumenty/eticka-vychova/realne-a-zobrazene-vzory.ppt>, [zveřejněno 6. 11. 2013, cit. 8. 4. 2024].

NĚMEC, Jaroslav, „Program Doopravdy,“ <https://www.cmgp.cz/doopravdy/> [cit. 8. 4. 2024].

NEUMANEUM, „Jan Nepomuk Neumann,“ <http://neumaneum.cz/jan-nepomuk-neumann> [cit. 8.4.2024].

PÁLENÍKOVÁ, Markéta, „František Morkes: Historie církevního školství,“ https://is.muni.cz/el/1456/podzim2006/PVEKSK/um/CIRKEVNI_SKOLSTVI.doc [zveřejněno 21.11.2006, cit. 8.4.2024].

POVOLNÝ, David, „Orko Vácha: spojení víry a vědy je naprosto samozřejmé,“ <https://www.em.muni.cz/absolventi/4332-spojeni-viry-a-vedy-je-naprosto-prirozene> [zveřejněno 20. 4. 2014, cit. 8. 4. 2024].

POLICER, Štěpán, „Poslání školy,“ <https://www.cmgp.cz/poslani-skoly/> [cit. 8. 4. 2024].

ŘÁD PIARISTŮ, „Sv. Josef Kalasánský,“ <https://www.piaristestraznice.cz/cz/rad-piaristu?1673453503%27> [cit. 8.4.2024].

SALESIÁNSKÁ ASOCIACE DONA BOSKA, Z. S., „Kdo je to animátor,“ <https://archiv.mladez-sdb-cz.sadba.org/salesiansti-animatori/animatori-clanky/kdo-je-to-animator/> [cit. 8. 4. 2024].

SALESIÁNSKÁ ASOCIACE DONA BOSKA, Z. S., „Kompetenční profil salesiánského animátora,“ https://www.skm.cz/wp-content/uploads/2018/03/Kompeten%C4%8Dn%C3%AD-profil-salesi%C3%A1nsk%C3%A9ho-anim%C3%A1tora_final.pdf [cit. 8. 4. 2024].

SALESIÁNI DONA BOSKA, „Kdo jsme,“ <https://www.sdb.cz/kdo-jsme/> [cit. 8. 4. 2024].

SALESIÁNSKÁ INFORMAČNÍ AGENTURA ANS, „Velká světová mapa salesiánů,“ <https://www.sdb.cz/novinky/velka-svetova-mapa-salesianu/> [zveřejněno 20. 8. 2020, citováno 8. 4. 2024]

SVOBODOVÁ, Veronika, „Program Quo vadis,“ <https://www.cmgp.cz/wp-content/uploads/2019-Quo-vadis-text-na-web-1.pdf> [zveřejněno 2. 9. 2019, cit. 8. 4. 2024].

HAVEL, Václav, „Projev při první návštěvě Jana Pavla II. v Praze,“ <http://www.katolik.cz/texty/view.asp?cis=518>, [cit. 8. 4. 2024].

Seznam příloh

Příloha č. 1: Tabulka škol dle zřizovatele za školní rok 2021/2022

Příloha č. 2: Témata duchovních obnov programu Doopravdy

Příloha č. 3: Dovednosti a kompetence jednotlivých kurzů klíčových kompetencí programu Doopravdy

Příloha č. 4: Znak salesiánských animátorů cyrilometodějského díla v Brně

Přílohy

Příloha č. 1: Tabulka škol dle zřizovatele za školní rok 2021/2022¹⁰⁹

Typ školy	Celkem v ČR	Z toho církevní ¹¹⁰
MŠ	5349	50 (0,93 %)
ZŠ	4238	48 (1,1 %)
SŠ	1285	44 (3,4 %)
Konzervatoře	18	2 (11,1 %)
VOŠ	151	9 (6 %)
Celkem	11041	153 (1,4 %)

Příloha č. 2: Témata duchovních obnov programu Doopravdy¹¹¹

G2	„Nazval jsem vás přáteli...“ Jan 15, 15	Společné zamýšlení o vztazích mezi lidmi a mezi člověkem a Bohem
G3	Štěstí začíná uvnitř	Objevení zdrojů štěstí
G4	Víra, naděje a láska	Interiorizace základních duchovních postojů člověka – víry, naděje a lásky

¹⁰⁹ Podle zpracování dat z analytické části dokumentu ČSÚ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD „Školy a školská zařízení – školní rok 2021/2022,“ <https://www.czso.cz/csu/czso/analyticka-cast-230042-22> [zveřejněno 31.8.2022, cit. 8.4.2024].

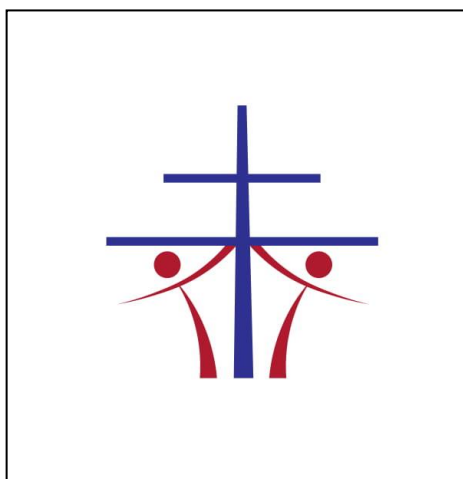
¹¹⁰ Zaokrouhлено na desetiny.

¹¹¹ Jaroslav NĚMEC, „Program Doopravdy,“ <https://www.cmgp.cz/doopravdy/> [cit. 8. 4. 2024].

Příloha č. 3: Dovednosti a kompetence jednotlivých kurzů klíčových kompetencí programu Doopravdy¹¹²

třída	název akce	hlavní měkká dovednost	klíčová kompetence
G1	Adaptační pobyt	Budování týmu, důvěra	Navázání vztahů se spolužáky, třídním učitelem a dalšími pedagogy
G1	Kurz efektivního učení	Naslouchání – bez opravdového naslouchání nemůžu věcem plně porozumět.	Efektivní učení
G2	Nejsem tu sám	Komunikace – to, co poznávám, se učím předávat	Osvojení pozitivních hodnot a postojů včetně prohloubení vzájemného poznání v sociálních skupinách
G3	Mně se líbí	Chci spolupracovat na tom, co se mi líbí, aktivně to rozvíjet — líbí se mi příroda, tak ji neničím, líbí se mi vztahy ve třídě, tak tam např. nepomlouvám, líbí se mi druhý člověk, tak mu neubližuji, nemanipuluji s ním	Zodpovědná spolupráce na prostředí a vztazích kolem mě
G4	Láska a zamilovanost		Zodpovědné přistupování k navazování vztahů a přijímání rozhodnutí za svoji budoucnost (ve spolupráci s MUDr. Marií Fridrichovou)

Příloha č. 4: Znak salesiánského animátora na cyrilometodějském díle v Brně¹¹³

¹¹² Jaroslav NĚMEC, „Program Doopravdy,“ <https://www.cmgp.cz/doopravdy/> [cit. 8. 4. 2024].

¹¹³ Z vlastních metodických materiálů. Tento znak vychází ze salesiánského znaku a jeho prostřední pilíř, rozumnost, je zároveň cyrilometodějským křížem. Také dvě postavy, které kříž podpírají, symbolizují spojení spiritualit cyrilometodějské a salesiánské.